वर्ष– ४, अंक– २, १ सेप्टेम्बर २०१४

चिया कृषक समाचारपत्र

Tea Farmer Newsletter

टिसेक

चिया क्षेत्रको विकासको लागि समन्वयात्मक ऐकावद्धता

चिया खेती नेपालकै एक प्रमुख नगदेवाली, विदेशीमुद्रा आर्जनको भरपर्दो र दिगो आय स्रोत साथै प्रशस्त रोजगारीको सृजना गर्न र वातावरण संतुलन गर्न सक्ने व्यवसाय भएको र यस क्षेत्रलाई किसान, मजदूर, उद्योगी, व्यवसायी सवैले अर्थोपार्जनको भरपर्दो माध्यम वनाएकोले आजको दिनलाई सवैले चिया दिवस एउटा उत्सवको रूपमा मनाइ रहेका छौ । यसै अवसरमा राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास वोर्ड, चिया किसान, मजदुर, सहकारी, उद्यमी व्यवसायी, नागरिक समाज, राजनिती दल, पत्रकार, उपभोक्ता, विभिन्न सरोकारवाला संघ संस्थाहरू सवैले समन्वयात्मक रूपमा चिया क्षेत्रको विकासको लागि एकावद्ध भएर अगाडि वढ्नु जरूरी देखिन्छ ।

केन्द्रीय चिया सहकारी संघ नेपालको समग्र चिया सहकारीहरूको एक मात्र विषयगत केन्द्रीय संघको रूपमा स्थापना भई हाल १० वटा जिल्लाहरूको ८५ वटा चिया सहकारी संघ संस्थाको ५५०० घरघुरी चिया कृषकहरूको छाता संघको रूपमा रहेर चिया सहकारी प्रर्वद्धन आर्थिक विकास भन्ने दिर्घकालिन सोच तयार गरी चिया खेतीको विस्तारका साथै गुणस्तरयुक्त चिया उत्पादन गर्ने, चिया किसान सहकारीहरूको माध्यम वाट चिया सहकारी प्रशोधन कारखाना स्थापना गर्ने, चिया व्यवसायको प्रर्वद्धन वाटै रोजगारीको सृजना गरी गरिवी न्युनीकरणमा सहयोग गर्ने, चिया सहकारीहरूले उत्पादन गरेको चियाको राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रमा वजारीकरणका लागि व्यापारिक चिन्ह र व्यापारिक नाम (कलेक्टिभ मार्क) तयार गर्ने, चिया पर्यटनको प्रर्वद्धन गर्ने मुख्य उद्धेश्य साथै नेपालको संविधानले अंगिकार गरेको ३ खम्वे अर्थ निती अनुरुप सहकारी लाई एक खम्वाको रूपमा राज्यले स्वीकारी सकेको अवस्थामा चिया सहकारीहरूको नेतृत्वदायी भुमीका निर्भाह गर्दै सदस्य सहकारीहरू लाई व्यवसायिक रूपमा अगाडि वढाउन सहयोग गर्दै आईरहेको छ ।

नेपालका अधिकाशं उद्योगहरु शहरकेन्द्रीत छन् तर चिया एउटा यस्तो व्यवसाय तथा उद्योग हो जो गाँउ केन्द्रीत छ र चियामा काम गर्ने

केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपाल

नेपालमा व्यवसायिक चिया खेतीको प्रारम्भ इलाम चिया वगानवाट भएको हो । विसं १९२० मा तत्कालिन वडाहाकिम गजराजसिंह थापाले इलामवाट चिया खेती थालनी गरेका थिए जो अहिले साना किसान हुँदै विभिन्न जिल्लामा विस्तार भएको छ ।

तेस्रो साधरण सभा सम्पन्न

- चिया सहकारीहरूलाई सफ्टवेयर प्रदान
- आर्थिक दीगोपनाको ५ वर्षे कार्ययोजना तय गर्ने
- अर्ग्यानिक चिया उत्पादनलाई प्रोत्साहित गर्ने

हाइलाइट

- केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लिको इतिवृतान्त
- चियाको टिपिङ र प्लकिङ
- चिया गतिविधी
- फोटो फिचर

प्रकाशक

केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपाल, इलाम नगरपालिका २ इलाम

Central Tea Cooperative Federation Ltd. (CTCF) Nepal

फोन न. : **०२७-५२१७१४**

वेब साइट **: www.ctcf.org.np**

इमेल **: ctcfnepal@yahoo.com**

info@ctcf.org.np

सम्पादन तथा प्रकाशन समिति

संयोजक : **रविन राई**

सदस्य : **शंकर खनाल**

सदस्य : **इन्द्र सारु मगर**

सदस्य: **विमला राई**

सदस्य : **निरन्ती तुम्वापो**

सम्पादकीय

मुलुककै अर्थतन्त्रलाई टेवा पुऱ्याउने विभिन्न कृषिजन्य उत्पादनहरू मध्ये चिया खेतीलाई प्रमुख नगदेवालीको रूपमा लिइन्छ । नेपालको चिया खेती वि.स. १९२० मा गजराज सिङ थापाले इलाम चिया कमान वाट शुरूवात गराएको देखिन्छ । यसरी हेर्दा चिया खेतीको इतिहास १५० वर्ष अगाडि वाट शूरूवात भए पनि हाल सम्मको विकास क्रमलाई नियाल्दा सुस्त गतिमा नै अगाडि वढेको आभास हुन्छ । यसरी शुरूवात भएको चिया खेती समय गति सगै व्यवसायिक तर्फ उन्मुख हुने क्रममा चिया कृषकहरू विभिन्न कृषक समुहहरू वनाई संगठित हुने क्रम वाट अगाडि वढेको पाइन्छ । कृषकहरू व्यवसायिक रूपमा अगाडि वढ्ने क्रममा विभिन्न जिल्लाहरूमा चिया सहकारीहरू गठन हुदै विषयगत चिया उत्पादक जिल्ला सहकारी संघहरू गठन भई देश भरका चिया सहकारीहरू संगठिन भएर सहकारी सिद्धान्त ,मूल्य र मान्यता अनुरूप वि.स. २०६७ सालमा केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपाल गठन गरी २०६७ भदौ ३१ गते सहकारी विभागमा दर्ता गराएको हो । यस संघले चिया क्षेत्रको व्यवसायिक विकासको लागि र चिया कृषकहरूको हकहितका लागि विभिन्न क्रियाकलापहरू गर्दै अगाडि वढी रहेको छ । यसै क्रममा यस संघले गरेको आ□नो गतिविधिहरूलाई सदस्य सहकारी तथा चिया कृषकहरूलाई र सरोकारवाला निकायहरूलाई वार्षिक स्मारिका , वार्षिक प्रगति विवरण तथा रेडियो कार्यक्रमहरू वाट जानकारी गराउदै आइरहेको छ । यसै क्रममा यस वर्ष वाट चिया कृषक समाचार - पत्र अर्ध- वार्षिक रूपमा संघले गरिरहेको गतिविधि , प्राविधिक जानकारी , सफलताका कथा , सहकारी लेख रचना , सूचनाहरू लाई समेटेर प्रकाशन गर्ने गरि सवै सरोकारवाला निकायहरूमा पुऱ्याउने प्रयास गरिएको छ । यस प्रकाशन वाट संघको सदस्य सहकारी , कृषक तथा सरोकारवालाहरूलाई संघको गतिविधिको वारेमा र चिया खेतीको प्राविधिक विषयको वारेमा समेत थप जानकारी पुग्ने आशा लिइएको छ । आगामी प्रकाशनमा सहयोग पुग्ने गरी यस प्रकाशनमा देखिएको कमिकम्जोरीलाई औल्याई रचनात्मक सुझावको अपेक्षा सहित यस प्रकाशनमा सहयोग पूऱ्याउनु हुने सम्पूर्ण महानुभावहरू र एग्रीटेरा नेदरलेण्ड ९ब्नचष्तभचचब ल्भतजभचबिलमक० प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौ । अन्तमा आउदै गरेको २०७१ सालको वडा दशै , तिहार तथा छट पर्वहरूको उपल्यक्षमा सम्पुर्ण चिया कृषक, चिया सहकारी , उद्यमी , व्यापारी ,मजदुर , सहकारीकर्मी एवं सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्था एवम् देश विदेशमा रहनुहुने सम्पुर्ण नेपाली दाजु भाई तथा दिदी वहिनीहरूमा सुख ,शान्ति ,समृद्धीको मंगलमय कामना सहित हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्न चाहन्छौ ।

१७औं राष्ट्रिय चिया दिवस २०७१ वैशाख १५ गते ललितपुरको युनाइटेड वल्ड सेन्टरमा संघको अध्यक्ष गोविन्द प्रसाद दहाल वाट चिया क्षेत्रको अवस्था र समस्याहरू प्रस्तुत गर्नुहुदै

जनशक्तिको करीव ७० प्रतिशत महिलाहरू यसमा संलग्न छन् र उनीहरू सवै ग्रामिण क्षेत्रमा नै वसोवास गर्दछन् तर चिया क्षेत्रले यथोचित रूपमा सरकार वाट सुविधा पाएका छैनन् । नेपालमा तयारी हुने चियाको ८० प्रतिशत हरियो चिया पत्ति किसानहरू वाट उत्पादन हुने गरेको छ तर किसानहरूले आ□नो उत्पादनको लागत मूल्य समेत प्राप्त गर्न सकिरहेको छैन । गत वर्षको हरियो पत्तिको मूल्य भन्दा करीव ३० प्रतिशत कम मूल्यमा कारखाना वाट मूल्य निर्धारण हुदा सम्म सहकारी किसानहरूको निजी प्रशोधन कारखाना नभएको कारण उनीहरूलाई नै विक्री गर्न वाध्य छन् । यसको साथै निम्नानुसारको विद्यमान समस्याहरू चिया सहकारी क्षेत्रमा रहेको छ ।

उत्पादन क्षेत्रका समस्याहरु

- हरियो चिया पत्तिको उचित मूल्य किसानले नपाउनु, उत्पादन लागत भन्दा न्युन रकममा हरियो पत्ति विक्री गर्नु पर्ने वाध्यात्मक अवस्था रहनु ।
- चिया खेतीमा प्रयोग हुने मल (रासायनिक र अर्गानिक)मा किसानले मल खरिद गर्न नपाउनु साथै अन्य वालीमा प्राप्त भए सरहको अनुदान प्राप्त नहुनु ।
- करीव ३५ हजार रोपनीमा लगाएको चिया कृषकहरूले आ□नो उत्पादन प्रशोधन कारखाना सम्म पुऱ्याउन सक्ने अवस्था नहुनु ।
- चिया वालीको विमा नहुनु ।
- अर्गानिक चिया उत्पादनका लागि राज्यले प्रयाप्त सहयोग नगर्नु ।
- अर्गानिक प्रमाणीकरणका लागि सहकारीले लाग्ने शुल्क तिर्न नसक्नु ।
- भौतिक पुर्वाधार वाटो ,चिया संकलन केन्द्र नुहुनु ।
- हरियो चिया ढुवानी साधनहरू सहकारीको नहुनु
- चियाको क्षेत्रमा दक्ष जनशक्ति र चियाको अनुसन्धान केन्द्र व्यवस्थित नहुनु ।
- चिया खेति विस्तार तथा विकासको लागि सुलभ व्याजदरको ऋण व्यवस्था नहुनु ।
- तराईमा सिंचाइमा सुविधाको लागि विद्युत लोडसेटि□को समस्या ।
- चिया विस्तारित जिल्लाहरूमा प्राविधिक सेवा तथा सहयोग गर्ने निकायहरू नहुनु ।
- चिया मजदुर समस्या ।

प्रशोधन तहका समस्याहरु

- अर्थोडक्स चियाको ठुलो सहकारी चिया प्रशोधन कारखाना नहुनु साथै सिटिसि चियामा प्रयाप्त सहकारी प्रशोधन कारखाना नहुनु ।
- चिया वनाउने नेपाली प्राविधिकहरू प्रयाप्त नहुनु ।
- चिया उद्योगहरूमा विद्युत सुविधा र छुट नदिनु ।

नीतिगत तहका समस्याहरु

- राष्ट्रिय चिया निती २०५७ प्रभावकारी रूपमा कार्यन्वयन नहुनु र संशोधनको लागि पेश गरेकोमा हाल सम्म स्वीकृत नहुनु ।
- राष्ट्रिय चिया कफी विकास वोर्डमा संघको संस्थागत प्रतिनिधी नगराइनु ।
- हरियो पत्तिको मूल्य निर्धारण प्रणाली नहुनु ।
- सहकारी चिया उद्योगलाई अन्य उद्योग सरह मान्यता नदिनु ।
- चिया अध्ययनको लागि छात्रवृत्तीको व्यवस्था नहुनु ।

वजारीकरणका समस्याहरु

- सहकारी तथा चिया कृषकहरू द्वारा संचालित साना प्रशोधन कारखाना वाट उत्पादित तयारी चियाले उपयुक्त वजार नपाउनु ।
- सहकारीको कलेक्टिभ मार्क नहुनु ।
- अन्तराष्ट्रिय वजारमा किसानहरूको पहुँच नपुग्नु ।
- नेपाली चियाको राष्ट्रिय लोगो अन्तराष्ट्रिय वजारमा प्रर्वद्धन नहुनु आदि ।

उक्त समस्याहरू समाधानको लागि उत्पादन क्षेत्रमा अर्गानिक तथा रासायनिक मलखादको लागि अन्य वाली सरह सहकारी चिया कृषकहरूलाई समेत कृषी सामग्री केन्द्रहरू वाट खरिद गर्न र अनुदान व्यवस्था गर्नु पर्ने, दक्ष प्राविधिक जनशक्ति तयार गर्न र फिक्कलमा स्थापना भएको अनुसन्धान

१७औं राष्ट्रिय चिया दिवस २०७१ वैशाख १५ गते ललितपुरको युनाइटेड वल्ड सेन्टरमा संघले सिफारिस गरेको सिंहदेवी चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि. सोल्मालाई कदर पत्र प्रदान गर्दै माननीय कृषि विकास मन्त्री हरी प्रसाद पराजुली , संस्थाको तर्फबाट अध्यक्ष डिल्ली राम खनाल कदर पत्र लिदै

केन्द्र लाई स्रोत साधनको यथोचित व्यवस्था गर्नु पर्ने, चिया खेती विकास र विस्तारको लागि नर्सरी, विरूवा उत्पादन तथा ढुवानी अनुदानको व्यवस्था हुनु पर्ने, चिया कृषकहरूलाई रोपण, उत्पादन वृद्धीमा सुलभ व्याजदरको ऋण व्यवस्था हुनु पर्ने, चिया वाली विमाको व्यवस्था, अर्गानिक प्रमाणीकरणको लागि सहकारीहरूलाई सहयोग तथा अनुदान , व्यवस्थित कम्पोष्ट पिट निमार्ण , भर्मी कम्पोष्ट निमार्ण आदिमा सहयोग हुनु पर्ने, चिया वालीमा सिंचाई सुविधा प्रयोग हुने स्थानमा विद्युत महसुलमा छुट हुनु पर्ने, चिया ढुवानीका साधनहरू (पिक अप, मिनी ट्रक)मा ८० प्रतिशत भन्सार छुटको व्यवस्था हुनु पर्दछ यसको साथै राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास वोर्ड मा स्रोत र साधनको यथोचित व्यवस्था गरी भरपर्दो सेवा प्रदान गर्ने संस्थाको रूपमा विकास गरिनु पर्दछ ।

प्रशोधन तहका समस्या समाधानको लागि ठुलो चिया सहकारी उद्योग (अर्थोडक्स तथा सिटिसि) स्थापना गर्न सरकार वाट पुजीगत लागतको ८० प्रतिशत अनुदान व्यवस्था हुनु पर्ने, सहकारी उद्योगहरूमा विद्युत छुटको व्यवस्था हुनु पर्ने साथै सहकारी उद्योग स्थापना तथा संचालनको लागि राष्ट्र वैकको ग्रामिण स्वलम्वन कोषमा व्यवस्था भएको दिर्घकालिन सुलभ व्याजदरको ऋण प्रभाव हाल सम्म कार्यन्वयन नभएकोले सोको अविलम्व कार्यन्वयन हुनु पर्ने ।

नीतिगत समस्याहरू समाधानको लागि राष्ट्रिय चिया नीति २०५७ लाई अविलम्व संशोधन स्वकृती गराई कार्यन्वयन गर्नु पर्ने, राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास वोर्डमा सहकारी किसानहरूको संस्थागत प्रतिनिधी हुनु पर्ने, सहकारी उद्योगलाई अन्य उद्योग सरह मान्यता प्रदान गर्नु पर्ने र सोही अनुसारको सुविधा प्रदान गर्नु पर्ने , हरियो पत्तिको समर्थन मुल्य निर्धारणको लागि त्रिपक्षीय (सरकार, उद्यमी र किसानहरूको प्रतिनिधित्वमा) संयन्त्र निमार्ण गरी हरियो पत्तिको समर्थन मुल्य तोकिनु पर्ने, चिया अध्ययन गर्न चाहने नेपाली विद्यार्थीहरू लाई मेची वहुमुखी क्याम्पस भद्रपुर झापामा छात्र वृतीको व्यवस्था गरी प्रोत्साहन गरिनु पर्दछ ।

वजारीकरणका समस्याहरू समाधानका लागि नेपाली चियाको अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रमा पहिचान राख्ने साझा लोगो अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रमा अविलम्व दर्ता गरी नेपाली चियाको प्रर्वद्धन गर्नु पर्ने, काठमाडौमा सहकारी वाट उत्पादित तयारी चिया विक्री कक्ष स्थापनाको लागि अनुदान सहयोग हुनु पर्दछ ।

तत्काल देखिएको मूल्यको समस्या सँगै चिया क्षेत्रमा काम गर्ने चिया मजदुरहरूले पुन आन्दोलन शुरू गरेको अवस्थामा किसानले पाउने हरियो चियाको मूल्य तथा चिया मजदुरको समस्यालाई तत्काल समाधान गर्न सरकारले पहल गर्नु पर्दछ ।

वर्तमान चिया क्षेत्र भित्र किसान,मजदुर,व्यापारी तथा उद्यमीहरूको विविध समस्या रहेका छन् भने यस क्षेत्रका समस्याहरूलाई समाधान गर्न सवै पक्ष एक जुट भई सामुहिक रूपमा समाधानको लागि अगाडि वढेमा आगामी दिनहरूमा आयोजना हुने चिया दिवसहरू सवै नेपालीको घर आगनमा वास्तवमै महान राष्ट्रिय उत्सव र चिया संस्कृतिको रूपमा मनाउन अझ सफल भइनेछ र चिया क्षेत्रकै समग्र विकास हुनेछ ।

जय सहकारी

(१७औ राष्ट्रिय चिया दिवसको अवसरमा संघको तर्फवाट युनाइटेड वर्ल्ड ट्रेड सेन्टर काठमाडौमा अध्यक्षले प्रस्तुत गर्नु भएको मन्तव्यको सम्पादित अंश)

केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपाल

परिचय

नेपालमा व्यवसायिक चिया खेतीको प्रारम्भ इलाम चिया वगानवाट भएको हो । वि.सं. १९२० मा तत्कालिन वडाहाकिम गजराजसिंह थापाले इलामवाट चिया खेती थालनी गरेका थिए, जो अहिले साना किसान हुँदै विभिन्न जिल्लामा विस्तार भएको छ ।

२०३९ मा पूर्वाञ्चलका पाँच जिल्ला (इलाम, झापा, पाँचथर, ताप्लेजुङ, तेह्रथुम) लाई राज्यवाटै 'चिया क्षेत्र' घोषणा गरिएपछि चियामा किसानहरूको सहभागिता उत्साहजनक रूपमा वृद्धि हुँदै गयो । राष्ट्रिय चिया तीति-२०५७ घोषणाले किसानलाई यसतर्फ थप आकर्षित गऱ्यो । फलतः किसानहरू संगठित रूपमै चिया खेतीमा होमिए । जिल्ला-जिल्लामा विभिन्न समूह तथा सहकारी गठन हुने क्रम वढ्यो । हाल १८ हजार भन्दा वढी किसानहरू चिया खेतीमा संलग्न रहेको र ८० हजार वढी व्यक्तिले प्रत्यक्ष रोजगारी पाइरहेको अनुमान गरिन्छ ।

यसै सन्र्दभमा चिया सहकारीको माध्यामवाट किसानहरूको आर्थिक, सामाजिक, शैक्षिक तथा सांस्कृतिक उत्थानमा ठोस सघाउ पुऱ्याउँदै राष्ट्रिय स्तरमा चिया सहकारीहरूको नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने लक्ष्यका साथ 'केन्द्रिय चिया सहकारी संघ लिमिटेड' गठन भएको हो ।

चिया उत्पादक जिल्ला सहकारी संघहरू र चियाका प्रारम्भिक सहकारी संस्थाहरूको सहभागितामा इलाममा वसेको दुई प्रारम्भिक भेला (२०६६ साल जेठ २४ गते र वि.स. २०६७ साल श्रावण २८ गते) ले नेपालभरका चिया सहकारीको छाता संगठनको रूपमा केन्द्रिय संघ गठन गर्ने निर्णय गऱ्यो । परिणामतः २०६७ भदौ ३१ मा नेपाल सरकार कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय सहकारी विभागमा दर्ता न. १८/०६७/०६८ मा केन्द्रिय चिया सहकारी संघ दर्ता भयो । यो नेपालकै चिया सहकारीहरूको एक मात्र सर्वोच्च छाता संगठन हो । इलाम ,पाँचथर, धनकुटा ,तेह्रथुम ,झापा, भोजपुर, उदयपुर, ललितपुर, संखुवासभा, ताप्लेजुङ जिल्लाका ८६ चियाका सहकारी र ५ वटा चियाका जिल्ला संघहरू सहित हाल सम्म ५ हजार दुई सय घर

इलाम बजारमा अवस्थित नेपालकै पहिलो चिया प्रशोधन कारखाना

परिवार यसको सदस्य रहेका छन् ।

यस संघले हाल आएर नेपाल सरकार, राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास वोर्ड, राष्ट्रिय सहकारी विकास वोर्ड, राष्ट्रिय सहकारी संघ, विषयगत केन्द्रीय संघहरू, राष्ट्रिय सहकारी वैक, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, टिसेक नेपाल, एस एन भि नेपाल , एग्रीटेरा नेदरल्यान्ड विभिन्न उद्योग र कम्पनीहरूसँग सहकार्य गर्दै चिया क्षेत्रको समग्र विकासको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गरिरहेको छ ।

दुरदृष्टी

चिया सहकारी प्रवर्द्धन, आर्थिक विकास,

ध्येय

चिया सहकारीहरूलाई अर्गानिक खेती प्रणालीमा व्यवसायिक वनाउदै चिया विस्तार, उत्पादन, प्रशोधन, वजारीकरण र चिया पर्यटनको माध्यमवाट आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक रूपमा विकास गर्दै वातावरणीय संन्तुलन कायम गर्ने ।

लक्ष्य

संघको भौतिक ,आर्थिक ,प्राविधिक विकास र दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्दै सदस्य संस्थाहरूलाई सेवा प्रदान गर्ने छ ।

उद्देश्य

केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपाल संस्था सदस्यमा आधारित व्यवसायीक संगठन भएकोले संघले सदस्य चिया सहकारी संस्थाको माध्यमवाट चिया कृषकहरूमा सेवा प्रदान गर्ने र सहयोग गर्ने गर्दछ । संघको मूख्य उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेको छ ।

(१) नेपालका चिया सहकारी संस्था/सघंहरूको बिकास तथा प्रवर्द्धन गर्ने ।
(२) आफ्ना सदस्य संस्था तथा बिषयगत संघहरूको व्यवसायिक तथा आर्थिक बिकासका लागि सहयोग गर्ने ।
(३) सहकारी संस्थावाट भएका उत्पादन, संकलन, भण्डारण, प्रसोधन तथा बजारीकरण गर्ने तथा संस्थाहरूलाई आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरूको आपूर्तिको व्यवस्था गर्ने ।
(४) सदस्यहरूको क्षमता अभिबृद्धि गर्न सहकारी शिक्षा ,व्यवसायिक एवं शिपमुलक तालिम, गोष्ठी,सेमिनार आदि सञ्चालन गर्ने ।
(५) नेपाल सरकारका विभिन्न

निकायहरू,राष्ट्रिय विकास बोर्ड, अर्न्तराष्ट्रिय सहकारी संघ/संस्था, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था, सदस्य संस्था, बिषयगत सहकारी संघ, केन्द्रिय सहकारी संघ, राष्ट्रिय सहकारी संघ, सहकारी बिभाग, सहकारी बिकास वोर्ड, नेपाल चिया तथा कफी विकास वोर्ड,स्थानिय निकायहरू बीच सहयोग र समन्वय कायय गर्दै चिया सहकारीको लागि प्रर्वद्धनात्मक कार्यक्रमहरू गर्ने ।

(६) सदस्य संस्था/संघलाई सेवा पुऱ्याउन आ□नो वित्तिय क्षमता बृद्धिको लागि आवश्यक ब्यावसायिक एवं औधोगिक कार्यहरू गर्ने ।

(७) आ□ना सदस्य सहकारीमा चियामा आचार सहिता ९ऋयमभ या ऋयलमगअत० लागु गराई अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूप रहेर गुणस्तरयुक्त हरियो पत्ति उत्पादन गर्न उत्पेरित गर्ने साथै अर्गानिक चिया खेती प्रणालीलाई अवलम्वन गर्न अभिप्रेरित गर्ने तथा प्रमाणिकरणमा सहयोग पुऱ्याउने ।

(८) चिया खेतीको माध्यमबाट प्राकृतिक वातावरणको संरक्षण, भुक्षय नियन्त्रण गरी वढ्दो विश्व वातावरण प्रकोपलाई न्यूनीकरण गरी प्राकृतिक पर्यावरणीय वातावरण सन्तुलन गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।

(९) चिया प्राविधिकहरू उत्पादन गरी चिया खेती लाई व्यवस्थित गर्न सहयोग पुऱ्याई रोजगारीको अवसरलाई वृदी गर्दै गरिवी घटाउनमा मद्दत पुऱ्याउने ।

(१०) चिया खेती ब्यवसायलाई औधोगिकरण गर्न सहयोग गर्ने तथा चिया पर्यटन विकास र प्रवद्धन गरी वैदेशिक मुद्रा आर्जन गर्नमा सहयोग पुऱ्याउने ।

मूल्य र मान्यता

१. अन्तराष्ट्रिय सहकारी सिद्धान्तमा आधारित ।
२. प्रभावकारी समन्वय र वलियो सञ्जाल विस्तार ।
३. सवै सदस्यहरूलाई समान व्यवहार सँगै व्यवसायिक माध्यम वाट रोजगारीको सृजना ।
४. चिया किसानको हकहित तथा ऐक्यवद्धता ।
५. सामाजिक रूपान्तरण र वातावरण सन्तुलन ।

लक्षित समूह र प्राथमिकता क्षेत्र

नेपालका करीव १८ हजार भन्दा वढी ग्रामिण क्षेत्रमा रहेको साना चिया कृषक समूह र सहकारीहरू हुन् । यस केन्द्रीय चिया सहकारी संघले खास गरेर सवै साना चिया किसान कृषकहरूलाई सहकारीमा आवद्ध गराई सहकारीको माध्यम वाट सामाजिक परिवर्तन, आर्थिक विकास ,सांस्कृतिक रूपान्तरण र वातावरण सन्तुलन कायम राख्नको लागि सहयोग पुग्ने कार्यहरू गर्नेछ ।

संघले चिया सहकारीहरूको संस्थागत विकास, उत्पादनमा वृद्धि, प्रविधि हस्तान्तरण, वजारीकरण, समन्वय र सञ्जाल विस्तारमा सहयोग पुऱ्याउने छ । यसको साथै चिया सहकारीहरू र चिया कृषक मैत्री हित हुने गरी विद्यमान ऐन नियम तथा नितीहरू परिवर्तन र कार्यन्वयन गर्न राज्य तथा अन्य सम्वन्धित निकायहरू सँग वहस र पैरवी गर्नेछ ।

कार्य गर्ने शैली र रणनितीहरू

केन्द्रीय चिया सहकारी संघले निम्न कार्यशैली विधीहरू लाई अवलम्वन गरी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने छ ।

ङ संघले राज्यको कानुन, सहकारी ऐन नियम तथा मापदण्ड, अन्तराष्ट्रिय सहकारी सिद्धान्त लाई अवलम्वन गर्दै संघको विनियम र नियमहरूको आधारमा कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने छ ।

ङ संघ तथा सदस्य सहकारीको विकासको लागि राज्य तथा विभिन्न राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरू सँग समन्वय र सञ्जाल विस्तार गरी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने छ ।

ङ संघले सदस्य जिल्ला संघ तथा सदस्य सहकारीको माध्यम वाट साना चिया किसानहरूमा कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने छ ।

ङ संघले सदस्य सहकारीहरूको आन्तरिक स्रोत निमार्ण र परिचालन गर्नमा जोड दिने छ ।

ङ संघले रणनैतिक योजना वनाई वार्षिक रूपमा मूल्याङकन गर्ने र कार्यन्वयन गर्ने छ ।

कार्यहरू

यस केन्द्रिय चिया सहकारी संघ लिमिटेडको, उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न प्रचलित ऐन, नियम निर्देशिकाहरूको पूर्ण पालना गरी निम्न कार्यहरू गरिनेछ ।

(१) **हरियो चिया पत्तिको उत्पादन, प्रसोधन, बजारीकरण सम्बन्धी कार्य**

(१.१) संस्थाहरूलाई व्यवसायिक उत्पादन प्रणाली प्रति उत्प्रेरित गर्न पर्चा पम्पलेट पोष्टरहरूको माध्यमवाट सहकारी कार्यक्मको प्रचार प्रसार गर्ने ।

(१.२) केन्द्रिय,क्षेत्रिय,जिल्ला तथा गाँउ स्तरमा चिया संस्थाहरूको प्रवर्द्धन तथा सम्वर्द्धन गर्ने ।

(१.३) साना,मझौला तथा ठूला चिया उद्योगको स्थापना र सञ्चालन गरी रोजगारीका अवसरहरू सृजना गर्ने ।

(१.४) सदस्यहरूको उत्पादन संकलन, ढुवानी, भण्डारण,गुणस्तरजाँच,प्रशोधन र पोकाबन्दी व्यवस्था मिलाउने ।

(१.५) चिया खेति तथा प्रशोधन गर्न संस्थाहरूलाई प्राविधिक सेवा, मल, बिउ तथा पूँजी उपलब्ध गराउने ।

(१.६) सदस्य संस्थाहरूलाई कृषि सम्बन्धी किटनासक औषधी तथा परामर्श सेवाको व्यवस्था गर्ने ।

(१.७) चिया पर्यटन विकासको लागि प्रर्वद्धनात्मक कार्यहरू गर्ने ।

(१.८) चिया खेती वाट प्राकृतिक वातावरणलाई सन्तुलनमा राख्न तथा अन्तराष्ट्रिय चियाको माग अनुरूपको चिया उत्पादन गर्न अर्गानिक चिया खेती पद्दती लाई अवलम्वन गर्नको लागि प्रर्वद्धनात्मक कार्यहरू गर्न प्रमाणिकरणमा सहयोग पुऱ्याउने ।

(१.९) अन्य संघ संस्था वा निकाय वाट ऋण वा अनुदान प्राप्त गरी परिचालन गर्ने ।

(१.१०) चिया अनुसन्धान केन्द्र,नेपाली चियाको व्रान्ड तथा चियाको अक्सन वजार स्थापना गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।

(१.११) विभिन्न निकायहंरू सँग समवन्वय गरी चिया क्षेत्रमा दक्ष प्राविधिक हरू तयार गर्न व्यवस्था मिलाउने ।

(२) **शसक्तिकरण कार्य**

(२.१) सदस्यहरूलाई बिभिन्न क्षेत्रका उत्पादन, प्रसोधन, बजार व्यवस्थापनका बिभिन्न क्षेत्रका साथै सिपमूलक, प्राविधिक तथा व्यवस्थापकिय तालिमको व्यवस्था गर्ने ।

(२.२) सामुदायिक स्वास्थ्य एवम् सरसफाइ, वातावरण संरक्षण भू-क्षय तथा बृक्षारोपण सँग सम्वन्धित चेतना मूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।

(२.३) सदस्यहरूलाई बिभिन्न गोष्टी सेमिनार तालिम तथा अध्ययन अवलोकन भ्रमणको अवसर उपलब्ध गराई सामुदायिक हित अभिवृद्धि गर्ने ।

(२.४) सहकारीका सञ्चालक, लेखा समितिका सदस्यहरू तथा कर्मचारीहरूलाई सहकारी लेखा प्रणाली, सहकारी व्यवसाय प्रर्वद्धन, सहकारी व्यवस्थापन, बजारीकरण तथा नेतृत्व बिकास वारे तालिम प्रदान गर्ने ।

(२.५) चिया पर्यटन व्यवसाय सम्वन्धि तालिम, जनचेतना, गोष्ठी, सेमिनार, अध्ययन अवलोकन भ्रमण, पम्पेट पोष्टर आदिको व्यवस्था गर्ने ।

(३) **सामाजिक कार्य**

(३.१) कार्यक्षेत्र भित्र दैवी प्रकोप, बाढी, पहिरो भूकम्प जस्ता बिपत्ति परेका बखत संस्थाको क्षमता अनुसार आर्थिक तथा अन्य सहयोग पुर्याउने ।

(३.२) संस्था तथा सदस्यहरूले सञ्चालन गरेका व्यवसायवाट बातावरणमा कुनै किसिमको प्रतिकूल असर नपुऱ्याउने व्यवस्था गरी वातावरण सरसफाई र संरक्षणका लागि चर्पीको व्यवस्था बैकल्पीक उर्जा (गोवर ग्याँस, सोलार) तथा धुँवा रहित सुधारिएको चुलोको वारेमा प्रचार प्रसार गरि उपयोग गर्न लगाई प्राकृतिक तथा जैविक बिबिधता कायम राख्ने बिषयमा सहयोग पुऱ्याउने ।

(३.३)बिषयगत संघ र सदस्य संस्थाहरूको कार्यकलापमा सुधार ल्याउन नियमित रेखदेख तथा सुपरिवेक्षण गरी सुझाव सहितको प्रतिवेदन रजिष्टार वा नीजवाट अधिकार प्राप्त अधिकारीलाई दिने ।

(३.४) विषयगत सहकारी संघसंग समन्वय गरी आवश्यक देखिएमा कार्यहरू गर्ने ।

(४) **वहस र पैरवी कार्य**

(४.१) चिया कृषक र चिया सहकारीको समस्याहरूलाई पहिचान गरी समाधानका लागि सम्वन्धित निकाय तथा राज्य समक्ष वहश र पैरवी गर्ने ।

(४.२) चिया तथा सहकारी /संघको निमित्त राज्यले वा सम्वन्धित निकायले तयार गर्ने,कार्यन्वयन गर्ने निती, नियम,मापदण्डमा सुझाव, सल्लाह र सहयोग गर्ने ।

(४.३) चिया तथा सहकारी /संघको निमित्त राज्यले वा सम्वन्धित निकायले तयार गरी कार्यन्वयन गरेको निती ,नियम ,मापदण्डमा देखिएको अष्पस्टता ,समस्या लाई समय सापेक्ष वनाउनका लागि सम्वन्धि निकायहरू सँग वहस पैरवी गर्ने ।

तेस्रो साधरण सभा सम्पन्न

- चिया सहकारीहरूलाई सफ्टवेयर प्रदान
- आर्थिक दीगोपनाको ५ वर्षे कार्ययोजना तय गर्ने
- अर्ग्यानिक चिया उत्पादनलाई प्रोत्साहित गर्ने

केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपालको तेस्रो बार्षिक साधारण सभा सम्पन्न भएको छ । गएको चैत्र २२ गते शनिवार इलामको सुनगाभा विकास संस्थाको हलमा सम्पन्न उक्त साधारण सभाको अध्यक्षता संघको अध्यक्ष श्री गोविन्द प्रसाद दहालले गर्नु भएको थियो ।

कार्यक्रमको उद्घाटन प्रमुख अतिथीको रूपमा निम्याइएका राष्ट्रिय सहकारी संघ लि. नेपालको संचालक श्री राम चन्द्र उप्रेतीले गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा संघको संचालक समितिको तर्फवाट अध्यक्ष दहालले वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तथा नीति कार्यक्रमहरू र लेखा समितिको तर्फवाट लेखा संयोजक गणेश प्रसाद ढुङ्गेलले लेखा समितिको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन एवं वार्षिक आय व्यय प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । यसैगरी वार्षिक वजेट संघको सचिव रविन राईले पेश गर्नु भएको थियो । उक्त प्रतिवेदनहरू माथि छलफल गरी सुझाव सहित पास गरिए ।

यसै क्रममा संघले संस्थागत आर्थिक दिगोपनाको ५ वर्षे कार्ययोजना सहितको रणनीति तयार गन भएको छ । राष्ट्रिय चिया नीति अविलम्वन संशोधन सहित लागु गर्न, ठुला सहकारी चिया उद्योग स्थापना गर्न एवं संचालन गर्नका लागि कुल लागतको ८० प्रतिशत पुजीँगत अनुदानको व्यवस्था गर्न, अर्गानिक चिया उत्पादन तथा चिया वजारीकरणमा राज्यको सहयोग हुनुपर्ने प्रस्तावहरू पारित गर्दै ४५ वटा नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई यसै अवसरमा पास गरेको छ । संघको साधारण सभाले ३ वर्षको लागि पुन :अध्यक्ष गोविन्द प्रसाद दहालको अध्यक्षतामा १३ सदस्य संचालक समिति र चिरन्जीवी कट्टेलको संयोजकत्वमा ३ जनाको लेखा तथा सुपरिवेक्षण समिति चयन गरेको थियो ।

यस अवसरमा विभिन्न १५ वटा चिया सहकारीहरूलाई 'कोपास सहकारी सफ्टवेर' प्रदान गरिएको थियो । दिगो रूपमा संचालन गर्नका लागि उक्त सहकारीहरूले सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर समेत भएका थिए ।

संचालक समिति नामावली:

क्र.स.	नाम	ठेगाना	पद	सबम्पर्क नम्वर
१	गोविन्द प्रसाद दहाल	साखेजुङ ६, इलाम	अध्यक्ष	९८५२६८०४९२
२.	राजेन्द्र कुमार जवेगु	याङनाम ६, पाँचथर	उपाध्यक्ष	९८४२६६१५८३
३.	रविन राई	मंगलवारे ३ , इलाम	महा सचिव	९८४२६६२७५९
४.	पुर्ण वहादुर मुखिया	माईपोखरी १ , इलाम	सदस्य	९८५२६८१५६१
५.	अशोक सुब्बा	वाहुनडाँगी ५, झापा	सदस्य	९८५२६७९२९८
६.	गणेश प्रसाद ढुङ्गेल	ओयाक्जुङ १ , तेह्रथुम	सदस्य	९८४२११३३५९
७.	झुना तामाङ	पशुपतिनगर १, इलाम	सदस्य	९८४२७१४६३४
८.	शंकर खनाल	सोल्मा ३ , तेह्रथुम	सदस्य	९८५२०४९०४१
९.	सुरेन्द्र प्रकाश सुहाङ्ग	सुभाङ ९ पाँचथर	सदस्य	९८४३१९११३१
१०	इन्द्र वहादुर सारू मगर	हात्तिखर्क ७, धनकुटा	सदस्य	९८४२२५६२७७
११.	लेख नाथ खतिवडा	कन्याम १, इलाम	सदस्य	९८४२७६९९०४
१२.	सजना श्रेष्ठ	भैसी पंखा ७, भोजपुर	सदस्य	९८४२१६००६०
१३	राम चन्द्र दहाल	गोटीखेल २ ललितपुर	सदस्य	९७५१००२५२३

लेखा तथा सुपरिवेक्षण समिति

क्र.स.	नाम	ठेगाना	पद	सम्पर्क नम्वर
१	चिरन्जीवी कट्टेल	जितपुर ४, इलाम	संयोजक	९८४४६९२२५६
२.	हर्क वहादुर तामाङ	हल्दीवारी ९ झापा	सदस्य	९८४२६७५७१६
३.	पदम वहादुर तामाङ	लक्ष्मीपुर २ , इलाम	सदस्य	९८५२६८१२५२

सन् २०१४ जनवरीबाट अगस्टसम्म सञ्चालन गरिएका कार्यक्रमहरू

क्र.स.	कार्यक्रमको विवरण	संख्या	समय अवधी	सहभागी संख्या
१.	माइकुप सहकारी प्रशिक्षण प्रशिक्षार्थी तालिम वोडे भक्तपुरमा सहभागी पठाइएको	१	४ दिन	४
२.	माइकुप सहकारी प्रशिक्षण प्रशिक्षार्थी तालिम संचालन इलाम	१	६ दिन	२०
३.	चिया सहकारीका प्रतिनिधीहरूलाई इलाम तथा दार्जिलिङ भ्रमण	१	४ दिन	४४
४.	तयारी चियाको अक्सन वजार अवलोकन भ्रमण, भारत	१	१ जना	
५.	चिया सहकारीहरूको व्यवसायिक योजना पुर्नमूल्यांकन र योजना निमार्ण तथा उद्यमशिलता तालिम	११	प्रत्येक सहकारीमा २ दिन	२५३
६.	गुणस्तरीय तयारी चिया प्रशोधन तथा टेस्टिङ्ग सम्वन्धित चिया प्रशोधन गरिरहेका सहकारीका प्राविधिकहरूलाई प्रयोगात्मक तालिम	१०	प्रत्येक सहकारीमा २ दिन	१६
७.	सहकारी सफ्वेर संचालनमा सहयोग		निरन्तर	१८
८.	साना तथा सहकारी उद्योग वाट उत्पादित तयारी चियाको टि टेस्टिङ सम्वन्धि अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम	१	१ दिन	४७
९.	सहकारी नेतृत्व विकास तथा व्यवसायिक योजना सम्वन्धि तालिम सहकारी प्रशिक्षण केन्द्र नयाँवानेश्वर काठमाडौ	२	२	
१०.	चिया उत्पादक सहकारी संघहरू प्रिन्टर सहितको फोटोकपी मेसिन वितरण	१	४	
११.	आफाको (AFA) सदस्यता लिएको र साधारण सभा तथा प्याक्ट तालिम इन्डोनेशियामा सहभागी	१	१	
१२.	अनुगमन तथा निरीक्षण सम्वन्धि गोष्ठी फिलिपिन्समा सहभागी	१	२ जना	
१३.	अन्तराष्ट्रिय पारिवारिक खेती वर्ष २०१४ सम्वन्धि कार्यशाला गोष्ठी आवुदावीमा सहभागी	१		
१४.	अन्तराष्ट्रिय पारिवारिक खेती वर्ष २०१४ सम्वन्धी अभिमुखीकरण जिल्ला तथा गा.वि.स.	६		
१५.	तयारी चियाको अक्सन वजार संचालन सम्वन्धि गोष्ठी तथा वैठकमा सहभागी	७	६ जना	
१६.	सहकारी अनु शिक्षा (पूर्व सहकारी शिक्षा) तालिम संचालन	४		
१७.	चिया सहकारी गठन गर्न सहयोग	४		
१८.	चिया सहकारीहरूको स्तरीकरण निर्धारण	६५		
१९.	सहकारीहरूको अनुगमन	२३		
२०.	रेडियो चिया वारी कार्यक्रम प्रशारण पाक्षिक (नेपाल वाणी एफ एम इलाम)	१२		
२१.	१७औं राष्ट्रिय चिया दिवसमा सहभागी	१		
२२	उन्नती परियोजना टिम सँग छलफल तथा अन्तरक्रिया	७		
२३	सहकारी विभाग वाट आयोजित वार्षिक समिक्षा वैठकमा सहभागी भई संघ तथा चिया सहकारीहरूको गतिविधिको वारेमा जानकारी	१		
२४	सहकारी विभाग , राष्ट्रिय सहकारी संघ , कृषि मन्त्रालय , सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय ,राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास वोर्ड , अर्थ मन्त्रालय तथा उद्योग वाणिज्य संघ आदिले आयोजना गरेको वैठक तथा गोष्ठीहरूमा सहभागी	२८		
२५	सहकारीहरूलाई गा.वि.स. तथा जि.वि.स. र विभिन्न निकायहरूमा प्रस्तवना तयार पार्न सहयोग गरिएको	११		
२६	सहकारी तथा साना उद्योगीहरूलाई तयारी चिया विक्रि वितरण गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय व्यापारीहरू सँग समन्वय गरिएको	५		
२७	तयारी चियाको वजार खेजी सम्वन्धि नेपाल व्यापार प्रर्वद्धन केन्द्रले प्रदान गरेको ३ दिने तालिममा सहभागी	१	९	
२८.	वहस र पैरवी (चिया र सहकारी क्षेत्रको समस्याहरूलाई समाधानको लागि राज्य तथा विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूसँग)	निरन्तर		

चियाको टिपिङ र प्लकिङ

इन्द्र प्रसाद अधिकारी

चियाको उत्पादन वृद्धि चियाको नयाँ पालुवा वा मुनाहरूको विकासमा भर पर्दछ । त्यसकारण एगिअपष्लन को प्रमुख उद्देश्य भनेको बढीभन्दा वढी नयाँ मुना वा पालुवाको विकास गरेर ज्यादा मुनाफा आर्जन गर्नु नै हो ।

चिया टिप्ने कार्यलाई व्यवस्थित र वैज्ञानिक वनाउँदा वगानवाट राम्रो आयआर्जन लिन सकिन्छ । चिया टिप्ने काम चिया खेती प्रविधिमा गरिने एक प्रमुख गतिविधि हो, जसले उत्पादनको झण्डै १५-२० प्रतिशत लागत व्यहोर्दछ । साथै, लगभग ६०-७० प्रतिशत मजदुरको खपत गर्दछ ।

औसतमा एक वर्षमा ३०-३६ पटक पत्ति टिप्ने कार्य गरिन्छ । शुरुका केहि वर्षहरूमा पत्ति टिपाईवाट नगन्य मात्रामा पत्ति उपलब्ध हुने गर्दछ, जसलाई टिपिङ ९तउउष्लन० भनिन्छ । टिपिङ एक निश्चित उचाईमा गरिन्छ, ताकि यसले बोटलाई निर्माण पातहरू प्रशस्त प्रदान गर्न सकोस् साथै निकट भविष्यमा पत्ति टिप्ने कार्यमा समेत सहजता ल्याओस् । टिपिङको उचाई विभिन्न प्रकारका काटछांट विधिहरूमा भर पर्ने तथा प्रायः गरी अघिल्लो एल पि चिन्हवाट २० सेमी माथि गरिन्छ । जुन साधारणतया पहिलो वाँफी सतहसँग मेल खान आउंछ । वाँफी सतह भन्नाले त्यो उचाई हो जहां औसतमा प्रत्येक पांचवटा पत्ता पछाडी पहिला हांगाहरू सुशुप्त अवस्थामा जान्छन् ।

विभिन्न पुर्निङ (Pruning) अनुसारका टिपिङ (Tipping) उचाईहरू यस प्रकारका छन्ः

कांटछांटका प्रकार	टिपिङ गरिने उचाई	पहिला हांगाहरूका पात संख्या
LS	Same level	Nil (Pluck to janam)
MS	5 cm	1 leaf
DS	10-12 cm	2-3 leaves
LP	20-25 cm	5 leaves
MP	30 cm	5-6 leaves
RP	30 cm	5-6 leaves

विभिन्न चियाका जातहरूका आ-आफ्नो विकास र वृद्धिका प्रकृयाहरू हुने गर्दछन् । जस्तै चाइना हाइब्रिडको दुई गांठाहरू (क्लतभचलयमभ) बीचको छोटो दुरीको कारणले पहिलो वाँफी सतह ‘ए चिन्हवाट लगभग १८ से.मी.मै पर्न जान्छ । त्यसै गरी लामो गांठाबीचको दुरी हुने जातमा पहिलो वाँफी सतह ४५ सेमी वा सो भन्दा माथि पनि पर्न जान्छ ।

त्यसैगरी बीच भागमा निक्लेका हांगाहरूको (Primaris) दुई गांठाबीचको दुरी अक्सर गरेर छेउछाउका हांगाको भन्दा लामो हुन्छ । त्यसैले गर्दा टिपिङ गर्ने उचाई निक्यौल गर्दा विविध करामा विचार राख्नु पर्छ । साधारणतया त्यो उचाई जहां धेरैजसो हांगाहरू शुषुप्त अवस्थामा हुन्छन्, त्यहि उचाईमा टिपिङ गर्नु राम्रो हुन्छ ।

टिपिङको उचाई बढी हुनुका परिणामहरू

- पत्ति टिप्न योग्य पहिला हांगाहरूको संख्यामा कम हुन्छ । तर प्रत्येक हांगाको उत्पादन चाहि बढ्ने हुन्छ ।
- शुरुको उत्पादन केही अनुपातमा बढ्छ तर पछि गएर मुनाको आकार तथा तौलमा ह्रास आउने तथा बांफी मुनाको संख्या वृद्धि हुन जान्छ ।
- हांगाहरूको मोटाई तथा संख्यामा तुलनात्मक रूपमा कम हुन्छ ।

विभिन्न टिपिङले पत्ति टिप्ने सतह (Plucking table) को निर्माणमा प्रभाव पार्दछ । तसर्थ उपयुक्त टिपिङको उचाईले उत्पादकत्वमा समेत सम्पर्क राख्दछ । Pluckers हरूलाई ल्उउष्लन कतष्अपक हरू प्रदान गरी व्यवहारिक रूपमा उचित उचाई कायम गर्न सकिन्छ

निर्माण पात (Maintainence Foliage) को भूमका

टिपिङको उचाई उपयुक्त कायम गर्नुको एउटा प्रमुख कारण भनेको वोटमा प्रशस्त मात्रामा निर्माण पातहरू (Maintainence Foliage) को उत्पादन गर्नु हो ताकि भविश्यमा हुने वृद्धि तथा विकास कार्यको लागि आवश्यक प्रकास संश्लेषण कार्य सुचारू होस् । नयाँ पातहरूको प्रकाश संश्लेषण गर्ने क्षमता सामन्य पातहरूको आकारभन्दा आधा अवस्थाको हुन थालेपछि सन्तोषजनक हुन थाल्दछ । त्यसपछि पातको उमेर ३ महिना समय प्रकाश संश्लेषण गर्ने क्षमता अत्याधिक मात्रामा हुन्छ जुन ६ महिनाको लागि विस्तारै घट्दै जान्छ र वांकी ३ महिना पातको सो क्षमता चाडै घट्न गई १८ महिना सम्ममा पूर्णरूपमा समाप्त हुन्छ ।

१५ महिनाको पातले कठिनले अरू विरूवाका भागहरूमा Photosynthates प्रदान गर्दछ । तर पनि एउटा चियाको पातले आफ्नो निर्वाहको लागि खानाको निर्माण कार्य गरिने राखेको हुन्छ र जव खाना निर्माण गर्ने कार्य गर्न असमर्थ हुन थालेपछि पातहरू बोटवाट झर्दछन ।

तसर्थ LP चिन्हमाथि तथा टिपिङ उचाईका बीचका ४/५ पातहरूले नै विरूवाको वृद्धि तथा विकास कार्यको लागि साथै मुना पलाउन आवश्यक पर्ने खाना निर्माण कार्यमा प्रमुख भूमका निर्वाह गर्दछन । तिनीहरूको निर्माण कार्यको भूमकाले गर्दा ती Canopy का पातहरूलाई निर्माण पात (Maintainence Foliage) भन्ने गरिन्छ ।

निर्माण पातहरूले संश्लेषण गरेको शक्तिका (Metabolites) आधारमा पलाएका नयाँ मुनाहरूको चांडो-चांडो लगातार टिपिने कार्यले नयां मुना पलाउन उत्तेजित गर्दछ । अन्तमा यो क्रम चलिरहदां विरूवाहरूको पुनः विकास (च्भनभलभचबतष्यल) तथा वृद्धिको लागि चाहिने आवश्य शक्तिको कमी हुन जाने हुन्छ । तसर्थ दिगो रूपमा शक्तिको बढीभन्दा बढी प्रवाह मुनातर्फ प्रदान गर्न आवश्यक मात्रामा निर्माण पातहरूको उपलब्धाले उत्पादनमा प्रत्यक्ष महत्व राख्छ ।

प्रायजसो माथिल्लो १० सेमी भित्रका २/३ वटा पातहरूले ७५ प्रतिशत शक्ति मुनाको निर्माणका लागि प्रदान गर्दछन् त्यसैगरी त्यसपछिका १० सेमी तलका पातहरूले २५ प्रतिशत शक्ति मुनाको निर्माण तथा विकासमा र वांकी ७५ प्रतिशत काण्डको मोटाई तथा अन्य भागहरूमा प्रवाह गर्दछन् ।

मुनाको पुनविकास (Regeneration या Shoots)

मुनाहरूको उचाई उत्पत्ति अघिल्लो एगिअपष्लन गर्दा छाडिएका बढ्दै गरेको कोपिला (Growing bud) साथै हांगाहरूमा रहेका कोपिला (ब्हषबिचथ दगमक) वाट शुरु हुन्छ । वांफी केपिलाहरू सुषुप्त अवस्थामा भए पनि Physiologically सक्रिय हुनुका साथै पुनर्विकासको लागि चाहिने सामर्थ संञ्चित गरिरहेका हुन्छन् । अनुकुलता मिल्ने वित्तकै वांफी कोपिलाहरू फक्रन शुरु हुन्छन र सर्वप्रथम दुईवटा ब्लक पातहरू फक्रन्छन । त्यसपछि एउटा “Fish leaf” वा “Golpat” को निर्माण हुन्छ यिनीहरू छेउछाउमा खोल्सा खोल्सी नभएको साना वृत्ताकार साथै टुप्पो पनि तिखो नभएको र मुलायम हुन्छन् । त्यसपछि साधारणतया ५ वटा पातहरूको निर्माण पछि पुनः वांफी हुन थाल्छ । ब्लक पातहरू कहिले पनि तोडिदैन तर Fish भिबा हरू तथा वांफी कोपिलाहरू टिपिने सतहभन्दा माथि देखापरेमा टिपेर फ्यांक्नु (Breaking back) पर्दछ । यसो नगरेमा Plucking table अग्लो होयो हुन गई उत्पादनमा साथै गुणस्तरमा प्रत्यक्ष असर पार्दछ ।

वढ्दो मुनाहरूको खाना सोस्न सक्ने क्षमता (Sink Capacity of Gorwing Shoots)

चियाको बोटमा बढ्दै गरेका मुनाहरू तथा जराहरू तयार गरिएको शक्ति (Metabolites) प्रयोग गर्ने (Sink_ त्यसै गरी निर्माण पातहरू शक्तिको उत्पादन गर्ने प्रमुख (Sourcभ) भागहरू हुन ।

बढ्दै गरेका कोपिलाको शक्तिको प्रयोग गर्ने (Sink capacity) क्षमता १०० प्रतिशत मान्ने हो भने यो क्षमता 1+b, 2+b / 3+b मा घट्न गई क्रमशः ७४ प्रतिशत, ३६ प्रतिशत र ३३ प्रतिशत हुन आउछ । यसले के जनाउदछ भने कोपिलाहरू फक्रदै पात बन्दै जांदा शक्तिको प्रयोग गर्ने (Sink capacity) क्षमता घट्दै जान्छ । त्यसैले शक्तिको प्रशस्त मात्रामा परिचालन गरी फाइदा गर्न भर्खरका कोपिला तथा झंद कहिल्यै पनि टिप्न हुदैन ।

मुनाको वृद्धि तथा विकासमा प्रभाव पार्ने कुराहरु

पत्तिको टिपाई मुनाको वृद्धि तथा विकासमा निर्भर रहन्छ जसलाई विविध कुराहरूले प्रभाव पारिराखेको हुन्छ । ती निम्नबमोजिम छः

तापक्रमः

तापक्रमले मुनाको वृद्धि तथा विकासमा विशेष प्रभाव राख्दछ । यदी रात्रिको तापक्रम १३ डिग्री सेन्टिग्रेटभन्दा कम हुन गएमा मुना पलाउन बन्द हुन्छ । विभिन्न :भतबदयष्धि उचयअभकक जस्तै कोष विभाजन श्वासप्रश्वास आदि प्रत्यक्षरूपमा तापक्रममा भर पर्दछ । त्यसैले वक्उचष्लन कमबकयल (March) वा अन्तिम बगतफल (November) मा पत्ताहरूको फक्रने ऋम कग़मभच कमबकयल को भन्दा लामो दिनको हुन्छ । यदि वातावरणको तापक्रम ३० डिग्री सेन्टिग्रेट छेउछाउमा रहेमा प्रकास संश्लेषण कार्य सन्तोषजनक हुन्छ । श्वासप्रश्वास क्रियाको कारणले गर्दा पातहरूको तापक्रम वातावरणको (Ambient) भन्दा १-१२ डिग्री सेन्टिग्रेट बढी हुने गर्दछ । पातहरूको तापक्रमले समेत मुनाहरूको वृद्धि तथा विकासमा प्रत्यक्ष सम्पर्क राख्दछ । लामा तथा ल्तिने पातहरू भएका चियाका जातहरू भन्दा ठाडा तेर्सा पातहरू भएका जातहरूको पातको तपक्रम २-४ डिग्री सेन्टिग्रेट ले बढी हुन्छ । जसले गर्दा विभिन्न जातहरूको मुनाको वृद्धि तथा विकास फरक फरक हुन्छ । यदी पातको तापक्रम ३५ डिग्री सेन्टिग्रेट भन्दा बढी भएमा प्रकाश संश्लेषण कार्यमा प्रतिकुल प्रभाव पार्दछ र सो तापक्रम ३०-४२ डिग्री सेन्टिग्रेट भएमा प्रकाश संशलेषण पूर्णरूपमा बन्द हुन्छ । तर पनि श्वासप्रश्वास क्रिया ४८ डिग्री सेन्टिग्रेटसम्म कायमै रहन्छ र त्यपछि पातहरू मर्न शूरू गर्दछन् । पातको तापक्रमले समेत मुनाको बृद्धि तथा विकासमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्दछ । साधरणतया माटोको तापक्रम १५-१८ डिग्री सेन्टिग्रेट भएमा मुनाको वृद्धि तथा विकासको दर सन्तोषप्रद हुन्छ ।

दिनको लम्वाई ँथ ञिभलनतज

चियाको मुनाको पुर्नवृद्धि तथा विकासको लागि कम्तिमा दिनको लम्वाई ११ घण्टा १५ मिनेटको हुनु आवश्यक हुन्छ । पृथ्वीको भूमध्य रेखा आसपासमा दिनको लम्वाई माथि उल्लेखित भन्दा कहिल्यै घट्दैन र सो क्षेत्रमा वर्ष भरिने पत्तिको टिपाई गर्न सकिन्छ तर पूर्वोत्तर भारत तथा नेपालमा छोटो दिनको कारणले वर्षको ३ महिना चियाको वोट सुषुप्त (Dormant) अवस्थामा जान्छ । त्यसैगरी भ□मध्य रेखाभन्दा अझै टाढा रहेका चिया उत्पादन गर्ने देशहरू जस्तैः चाइना, जापान तथा रसियामा वर्षमा ४ देखि ६ महिना चिया सुषुप्त अवस्थामा रहन्छ ।

वंशानुगत गुणहरू

चियाका विभिन्न प्रकारका जातहरूको भिन्न भिन्न वृद्धि तथा विकास प्रक्रिया हुने हुंदा चियाका जातिय गुणले मुनाको बृद्धि तथा विकासमा पूलो प्रभाव पारेको हुन्छ ।

माटोको उर्वरता (**Soil Ferlitity**)

माटोको उर्वरताको अवस्थाले केही मात्रामा मुना पलाउने कार्यमा प्रभाव पार्दछ । यदि माटोमा पोषणको मात्रा सिमित भएमा यसले विरूवाको वृद्धिमा असर गर्दछ तर पोषणको मात्रामा परिपूर्ति हुदे जांदा यसमा सुधार हुदै जान्छ ।

बर्षा तथा माटोको चिस्यान (**Rainfall and Soil Moisture**)

एक हेक्टरमा रहेका वयस्क चियाका वोटहरूलाई प्रतिदिन १० टन पानीको जरूरत पर्दछ जुन चाहि २.५ मी.मी. वर्षा बराबर हुन आउंदछ । त्यसैले औषतमा १०० मी.मी. भन्दा बढी वार्षिक वर्षाको चिया खेतीको लागि आवश्यक हुन्छ । पूर्वोत्तर भारत तथा नेपालमा वर्षाको सिजनमा (समयमा) प्रशस्त बर्षातले गर्दा माटोमा चिस्यानको मात्रा कम हुन पाउदैन, त्यसैले गर्दा पनि यो सिजनमा ज्यादा उत्पादन लिने गरिन्छ ।

आद्रता (**Humidity**)

मुनाको वृद्धि न्यानो आद्र अवस्थामा चाडो हुन्छ । बैज्ञानिक हार्लर (झ्ढद्द) को अनुसार चियाको मुनाको संख्या आद्रता बढ्ने ऋम सँगै बढ्दै जान्छ ।

मुनाका आकारमा प्रभाव पार्ने कुराहरु ऐंबअतयचक बाभअतष्लन कजययत क्ष्शभ ०

वंशज (**Genotype**)

चाइना जातका मुनाको आकार आसाम जातका भन्दा अक्सर सानो हुन्छ । तर पनि प्रायः जसो ऋबकभक मा जति मुनाको आकार छोटो हुन्छ त्यति नै धेरै मुनाको संख्या हुन्छ । यो कुरा आसाम जातहरू भन्दा चाइना जातहरूमा देख्न सकिन्छ ।

कांटछांटको प्रकार (त्थउभ या एचगलभ)

मुनाको आकार कति गहिरोरूपमा कांटछांट गरिएको हो त्यसमा भर पर्दछ । हल्का गरी छासिएको वा विना कांटछांट गरिएका चियाका वोटहरूले साना आकारका मुना उत्पादन गर्नेछन् यद्यपी तिनिहरूको संख्या कांटछांट गरिएका वोटहरूभन्दा वढी हुन्छ । यसको सम्भावित कारणहरूमा पोषण तथा पानीको प्रवाह (त्वबलकयिअबतष्ल) टिपिने सतह (एगिअपष्लन कगचाबअभ) को जटिल हांगाको क्ष्थकतभ ले गर्दा रोकिन जान्छ । त्यसैगरी उमेर बढ्दै जादा

ब्ऋअबञ्जिभचष्कतभ्क को जवानी घट्दै जानाले पनि मुनाको आकार साना हुन्छन् । त्यसरी नै धेरै संख्यामा मुनाहरूको उत्पित्तिले गर्दा पोषणमा आन्तरिक प्रतिस्पर्धाले गर्दा पनि मुनाको आकार सानो हुन गएको हो ।

छांया (क्ष्मजभ): उपयुक्त र सुहाउदिलो छांयाको व्यवस्थापनले चियाको मुनाको आकार बढ्दछ ।

एगिअप्लन क्तबलमबचम : प्रायः गरी कडा प्रकारको उगिअप्लन (जस्तै द्यबिअप उगिअप्लन) ले चियाको मुनाका संख्याहरूमा वृद्धि गर्दछ तर साथसाथै आकार भने घट्न जान्छ ।

एगिअप्लनस एगिअप्लन ले पत्ति दिनुको साथ साथै नयां मुनाहरू पलाउन उत्तेजीत गर्दछ । त्यसैले उत्पादन तथा गुणस्तरमा सन्तोषजनक नतिजा प्राप्त गर्न पत्ति को टिपाई तथा मुना पलाउने कार्यमा सामन्जस्य वा तालमेल हुनु आवश्यक छ ।

मुना पलाउने दर (ख्तम या कजययत उचयमगअतष्यल)

सवभन्दा माथिल्लो भागमा रहेका पहिला क्रमका हांगाहरु (चष्कत यचमभच बितभचबकि) वाट सवभन्दा वढी संख्यामा मुनाहरू प्राप्त हुन्छ । जुन चाहि वार्षिक उत्पादन हुने पत्तिको ५०(५५ प्रतिशत बराबर हुन आउछ । मुनाहरूको संख्या दोस्रो, तेस्रो, चौथो वा तल्ला ब्यर्षबिचथ दगमक वाट निक्लेका हांगाहरूमा क्रमशः घट्दै जान्छ , जुन चाहि त्र्उउब्लन जभष्नजत को द्रीसंग प्रत्यक्ष सर्म्पक राख्दछ । सवभन्दा बढी ८ वटा हांगाहरू निक्लन सर्क्दछन् जहां त्र्उउब्लन को उचाई १५ सेमी वा त्यो भन्दा माथि कायम गरिन्छ । औषतमा प्रत्येक पहिलो क्रमका हांगाहरूमा दुइवटा मुनाहरू तेस्रो क्रमका हांगाहरूवाट निकल्ने गर्दछन् । त्यसपछि मुना पलाउने कार्य त्यसपछिका हांगामा क्रमानुगत रूपमा घट्दै जान्छन् । जुन क्रमशः २०, १५, १२, ०८, ०४, ०२, र ०१ हुन्छ ।

एगिअप्लन चयगलमः एकै क्षेत्रका दुइ उगिअप्लन वीचको समयको दुरीलाई उगिअप्लन चक्र भनिन्छ । यो ४ देखि १४ दिनसम्मको लामो हुनसक्छ तर उत्पादन तथा गुणस्तर कायम गर्न, साधारणतया ६(८ दिनको उगिअप्लन चक्र पर्वोत्तर भारत तथा नेपालको लागि उपयुक्त मानिन्छ । तर पनि यो कार्य पत्तिको वृद्धिदर तथा गुणस्तरले निर्धारण गर्दछ । विभिन्न प्रकारका हावापानी तथा जमिनको अवस्थितिले गर्दा कोपिलावाट पात फत्रन लगभग ३(६ दिनको समय चाहिन्छ । यहि समयको अवधिलाई पात (भिबा उभचष्यम) भनिन्छ । ध्यष्नजत ९ज्ञढघढ० भन्ने एक वैज्ञानिकले पर्वोत्तर भारतमा औषत पात अवधि मुना पलाउने सिजनमा ४ दिनको पाएका छन् । यसको आधारमा उनले पत्ति टिप्नको लागि एक सुत्रको निर्माण गरे जसमा पत्ति टिपिने कार्य पात अवधिको दुइ गुनाभन्दा एक दिन अगावे गरिनु पर्दछ ९द ह भिबा उभचष्यम०(ज्ञ० मबथक०

अघिल्लो पत्ति टिपाईवाट छोडिएका मुनाहरूले आउने उगिअप्लन मा प्राप्त हुने मुनाको आकार निर्धारण गर्दछ । जुन तलको टेवलले पुष्टि गर्दछ ।

त्वदभिः विभिन्न चक्रवाट प्राप्त हुने मुनाका प्रकार

चिया बोटमा छोडिएका मुनाको किसिम	टिपिने मुनाका प्रकार		
	४ दिन	८ दिन	१२ दिन
कोपिला मात्र (Only bud)	1+B	2+B	3+B
1+B	2+B	3+B	4+B*
2+b	3+B	4+B	5+B*

नोटः *4+B वा पछाडि मुनाहरू वांभी हुन थाल्दछन् ।

फरक फरक तापक्रम अनुसार पात अवधि पनि परिवर्तन हुदै जान्छ । म्बक ९ज्ञढड्ढ० ले त्यअपबिष् मा गरेको एक अनुसन्धानमा मध्य सिजनमा औसत तापक्रम ३२०ज ९ःल्ष्ड्ढ दछण्ड० को अवस्थामा १२ वटा ऋयिलभक हरूको पात अवधि औसातमा ५०˙ ०४ दिन पाए, जुन चाहि त्यखभ्दभच मा जतिवेला औसत तापक्र २७०ज र रात्री तापक्रम १६०ज भएको समयमा वढेर ८०˙ ०८ दिनको पाएका थिए । हालसालैका अनुसन्धान तथा अध्ययनले तापक्रम तथा मुनाको वृद्धि तथा विकासमा सकारात्मक सम्वन्ध स्थापित गरेका छन् । त्यसैले उगिअप्लन चक्र चियाको पातको अवधि अनुसार निर्धारण गर्न वाञ्छनिय हुन्छ ।

अरू वातावरणीय तथ्यहरू सवै अनुकुल रहेमा , एउटा सुषुप्त कोपिला उगिअप्लन गर्न लायक मुनामा परिणत हुन ३८९ दिन डिग्रीको जरूरत हुन्छ । तयसैले भविस्यमा म्बथ मभनचभम को अवधारणवाट विभिन्न वातावरणीय अवस्था तथा सिजनमा उगिअप्लन चक्र निर्धारण गर्न पर्नो महत्व राख्दछ ।

उगिअप्लन चक्र निर्धारण गर्दा बढी मुनाफाका साथसाथै दिगो उत्पादन तथा गुणस्तरमा जोड दिनुपर्दछ । विभिन्न अध्ययन तथा अनुसन्धानवाट प्रमाणित भएको छ कि लामो दिनका उगिअप्लन चक्रले पत्तिको तौलमा त वृद्धि ल्याउछ तर साथसाथै मुनाको गुणस्तर भने तल्लो दर्जाको हुन्छ । तर छोटो उगिअप्लन चक्रले पत्तिको गुणस्तर कायम गरे पनि उत्पादनमा ह्रास आउछ ।

प्लकिङ प्रणाली ९एगअप्लन क्थकतभ्०

उगिअप्लन कथकतभ हावापानी तथा मुनाको वृद्धि दरमा भर पर्दछ । कहांसम्म पत्तिहरू टिपिने भन्ने आधारमा उगिअप्लन कथकतभ दुई तरिकाका हुन्छन ँफ्कज भिबा उगिअप्लन र ब्लक उगिअप्लन ।ँफ्कज भिबा उगिअप्लन मुनाको वृद्धि ढिलो हुने ठांउमा अथवा जहा वर्षभरि नै पत्ति टिपिने गरिन्छ, त्यस्तो ठाउमा गरिन्छ जस्तैः दक्षिण भारत । यस खालको पत्ति टिपाइमा ँफ्कज भिबा लाइ उगिअप्लन गर्ने सतहको माथी छोडिन्छ । तर ब्लक उगिअप्लन मा टिपिङ सतहभन्दा माथी कुनै पनि पातहरू हुन दिईदैन । पुर्वोत्तर भारत तथा नेपालको लागि ब्लक उगिअप्लन अरू तरिका भन्दा उत्तम मानिन्छ ।

द्यबिअप उगिअप्लन : यस्तो खालको उगिअप्लन मा उगिअप्लन तबदभि भन्दा माथि रहेका सवै मुनाहरू टिप्ने गरिन्छ ।

क्तबलमबचम या उगिअप्लनस

एगिअप्लन कतबलमबचम ले टिपिने पत्तिको किसिम जनाउदछ । उगिअप्लन चक्र तथा टिपिने मुनाको किसिमको आधारमा निम्नप्रकारका उगिअप्लन कतबलमबचम हुने गर्दछ ।

System को नाम	मुनाको आकार	Breaking back	Plucking Round	Standard plucking माथि ५उत्पादन लाभ/ह्रास
Fine	1+B, small 2+B	Done	5/6	-11.3
Standard	Large 1+B, all 2+B, small 3+B, single banjhis	Done	7	Base
Medium	All 2+B, 3+B, single and double	–	–	–

ँफ्लभ उगिअप्लन वाट उच्च गुणस्तरयुक्त पत्ति प्राप्त भए तापनि अन्त्यमा उत्पादनमा ह्रास आई आर्थिक नोक्सान हुनसक्छ । त्यसरी नै ःभमफ ऋयबचकभ उगिअप्लन ले उत्पादनको तौल वढाए पनि गुणस्तर कायम गर्न सक्दैनन् । द्यबिअप उगिअप्लन मा उगिअप्लन सतह माथि रहेका सवै मुनाहरू तर ब्लक तथा नफक्रिएका कोपिला छाडेर टिप्ने गरिन्छ । पर्वोत्तर भारत तथा नेपालको अवस्तामा क्तबलमबचम उगिअप्लन चाहि द्यबिअप एगिअप्लन भन्दा उपयुक्त हुन्छ । जसले उत्पादनमा ४(८ प्रतिशत वढाउदछ तर आवश्यकता अनुसार दुवैको तालमेलले राम्रो नतिजा दिन सक्दछ ।

हाम्रो एगिअप्लन कभबकयल लाई मुख्यतया ३ भागमा छुट्याउन सकिन्छ । जस्तैः क्उचप्लन ९ःबचअज(ःबथ०, च्बष्ल ९ग्लभ(क्मउत० ब्गतगल ९ईअतयदभच(त्यखभ्दभच० द्यबिअप एगिअप्लन शुरूको क्उचप्लन वा अन्तिम ब्गतगल मा तथा वांकी सिजनमा क्तबलमबचम एगिअप्लन गर्न सकिन्छ । तर पत्तिको मुल्य सिजनमा भर पर्ने हुदा (जस्तैः द्दलम ँयिगकज ९ब्चथि ःबथ० र ेबितभ ब्गतगल अचयउ ले ज्यादा मुल्य पाउदछ ।) माथि उल्लेखित दुवै एगिअप्लन कथकतभ को प्रयोग आवश्यकता अनुसार गर्नाले बढी मुनाफा आर्जन गर्न सकिन्छ ।

एगिअप्लन सतहका अनावश्यक ठोसाहरू ९ऋचभभउ ष्ल तजभ एगिअप्लन त्बदभि०ः

एगिअप्लन सतह माथि रहेका अनावश्यक चियाका ठोसाहरूले उत्पादनमा ह्रास ल्याउदछ । ती अनावश्यक ठोसाहरूवाट मुक्ति पाउन ब्लक पत्तिसम्म एगिअप्लन गर्नुका साथै सतहलाई सम्म तथा एकै भिखभ्रि को कायम राख्नु पर्दछ । तर पनि केही ठोसाहरू सधै रहिरहन्छन् । विभिन्न प्रकारका कांटछांट अनुसार केही ठोसाहरू स्वीकार गर्न सकिन्छ । जस्तै :

एभचक्ककष्दभि अचभभउ ग्लमभच ख्बचष्यगक कपषारउचगलभ

कांटछांटका प्रकार	ग्राथि को अन्तमा	ग्रगगकत को अन्त्यमा	ईअतरलयख को अन्त्यमा
LP	2.5 cm	3.5 cm	5.0-6.0 cm
DS	2.5 cm	3.0 cm	4.5-5.0 cm
MS	2.5 cm	3.0 cm	4.0 cm
UP	2.5 cm	3.0 cm	4.0 cm

विभिन्न अवस्थामा प्लकिङ ९एगिअप्लन ग्लमभच ख्बचष्यगक ऋयलमष्तष्यल०

अघिल्लो सिजनमा गरिने प्लकिङ ९एगिअप्लन०

बर्षको शुरूमा कांटछांट नगरिएको क्षेत्रमा बढी उत्पादनको लागि ब्लक नजिकसम्म सानो झंद्य आकारको मुना छाडेर उगिअप्लन गर्नु पर्दछ । यदी वोटमा निर्माण पातहरू सन्तोषजनक मात्रामा नभएमा, सिजनको शुरूवात संगसंगै उगिअप्लन सतहलाई एउटा पुरा पत्ता ९गाँभिबा० माथि उचाल्नु पर्दछ । कलिला मुनाहरू ९क्रबतगचभ कजययतक० त्र्उउब्लन गर्नु हुदैन, साथसाथै उगिअप्लन सतहभित्र हात छिराई उगिअप्लन गर्नु हुदैन ।

वर्षायाममा प्लकिङ ९एगिअप्लन या च्बष्लँगिकज ऋचयउ०

गाथि देखि क्भउतभ्दभच सम्म वार्षिक उत्पादनको भ्ग्ण्डै ४५ प्रतिशत उत्पादन लिने गरिन्छ । यस याममा बढी उत्पादन लिनको लागि छोटो उगिअप्लन चक्र अवलम्वन गर्नुको साथसाथै बांभी मुना ठोसा वा ँफ्कज पातहरू उगिअप्लन सतहवाट हटाउनु पर्दछ । कहिकहि कांटछांट नगरिएको क्षेत्रमा एकलमै हल्कासंग छांस्ने काम पनि गर्न सकिन्छ । यस याममा उगिअप्लन सतहलाई माथि विल्कुलै बढ्न दिनु हुदैन । क्तभउ गउ एगिअप्लन यस याममा गनु राम्रो मानिदैन ।

वर्षाको अन्त्यमा प्लकिङ ९एगिअप्लन त्यधबचमक भलम या बँगिकज०

बढ्दै गएका कोपिलाहरूको लम्वाइले आउने अर्को मुना ९ल्भहत ागिकज० को प्रकृति जनाउदछ । यदि धेरैजसो सवालमा बढदै गरेका कोपिलाको लम्वाई पहिलो पातको लम्वाईको आधारमा कम भएमा आउने मुनाहरू वांभी हुन्छन भनेर अनुमान लगाउन सकिन्छ । यस्तो अवस्थामा कडा उगिअप्लन गर्नु पर्दछ । यस्तो अवस्था प्रायगरी वर्षको अन्तिम यामतिर आउने गर्दछ । सो समयमा पनि कडा उगिअप्लन नगरेमा बांभी कोपिलाहरू उगिअप्लन सतहभन्दा माथि बढ्नेछन् । र पछिल्ला आउने मुनाहरू मजवुत र बाकला नहुन सक्नेछन ।

सुख्खा वा खडेरी याममा प्लकिङ (उगिअप्लन०

सुख्खा तथा खडेरी हुने क्षेत्रमा वर्षको शुरूमा ष्भिचबि उगिअप्लन गरेर कांटछांट नगरिएका वोटमा एउटा हरिया पातहरूको सतह प्रदान गनुपर्दछ । यदि पातहरू बढी मात्रामा भर्ने अथवा उगिअप्लन गरिने मुनाहरू मर्ने अवस्था भएमा नयां मुनाहरूको बृद्धिसंगै उगिअप्लन सतह एउटा पातको सहतले उचाल्नु पर्दछ । कांटछांट गरिएका वोटहरूमा त्र्उउब्लन उचाइ भन्दा मुनि बांभी मुनाहरू देखिए तापनि त्र्उउब्लन उचाई घटाउनु हुदैन ।

असिनाले असर पुऱ्याएको क्षेत्रमा प्लकिङ ९एगिअप्लन ष्ल जबषँमकबनभम ब्चभबक०

कलिला उमेरका चियाका वोटहरूमा यदि असिनाले असर पुऱ्याएमा उगिअप्लन केहि माथि गर्नु पर्दछ । जस्तैः ६७(७० सेमी जमिन सतह भन्दा माथि एक वा दुई थप पातहरूको सतह छोड्नु पर्दछ । असिनाले निर्माण गरेका निर्माण पातहरूका खालीभागहरू ९एयअपभत० उगिअप्लन गर्नु अगावे पुरा हुन दिनु पर्दछ । वढी ग्रसित क्षेत्रमा एक पात माथि उचालेर क्तभउ गउ एगिअप्लन गर्नुपर्दछ । यदी च्भअयखभचथ छिटो भएमा ाए, म्क र :क क्भअतष्यल मा क्तभउउब्लन गउ जरूरत पर्दैन ।

पानी जम्ने क्षेत्रमा प्लकिङ ९एगिअप्लन या धबतभच यिनलभम ब्चभब०

लगातार पानी जम्ने क्षेत्रले चियाको वोटको एजथकष्यिनथ मा ने असर पुऱ्याउदछ । पानी जम्ने माटोमा जाराहरूको स्वासप्रस्वासमा प्रभाव पर्न गई कहिले काही जराहरू मर्न गई पोषण सोस्ने गतिविधीमा नकारात्मक अ सर पर्दछ । जराले गर्दा पातहरू लत्रने, भर्ने तथा काण्डहरू वाक्ला हुने गर्दछन । यस्तो अवस्थामा वढी बांभी मुनाहरू निर्माण हुन नदिनकालागि कडा उगिअप्लन छोटो छोटो समयमा गर्नु पर्दछ । पानी जम्ने क्षेत्रमा काण्डको तन्तुहरू वाक्लो हुनेहुदा वोटलाई विना कांटछांट छोड्नु हुदैन । तर पनि एचगलष्लन चोटवाट उम्किन वोटलाई लामो समयसम्म आदान प्रदान गर्नु पर्दछ । साथै चोटवाट मुक्ति मिल्नासाथ पातहरूमा पोषण युक्त मल छर्किनु पर्दछ (यष्बिच बउउष्भिबतष्यल या लगतचष्भलतक० ।

फोकेरोग तथा किराहरूको आक्रमणमा प्लकिङ ९एगिअप्लन म्गचष्लन द्यष्फितभच द्यष्निजत यच उभकत बततबअप०

त्र्उउब्लन गर्नु अगावे :ए र ाए गरिएको क्षेत्रमा फोके रोग देखा परेमा तथा प्रतिकुल मौषमसंगै यो समस्या रहीरहेमा केही तल सम्म ३/४ वटा निर्माण पातहरू छाडेर त्र्उउब्लन गर्नु पर्दछ । अनुकुल वातावरण मिल्ने वित्तिकै तथा रोगमा नियन्त्रण भएपछि उगिअप्लन सतह पहिला निर्दिष्ट गरिएको उचाईमा उचाल्नु पर्दछ । विना कांटछांट गरिएका चियाका वोटहरूमा फोकेरोगको आक्रमण भएमा सवै कलिला मुनाहरू द्यबिअप उगिअप्लन द्वारा हटाउनु पर्दछ । तेसैगरी थ्रिप्स तथा चिया मच्छडको आक्रमणवाट वच्न द्यबिअप उगिअप्लन गर्न वाच्छनिय हुन्छ ।

प्लकिङ ९एगिअप्लन० गर्दा अपनाउनु पर्ने सावधानीहरू तथा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू

१. पत्ति टिप्दा उगिअपभचक हरूले धेरै

पत्तिहरू हातमा राख्ने तथा ज्यादा पत्ति अटाउन डोकामा राखिएका पत्ति खाद्ने गर्दछन तर यसो गर्नाले टिपिएका पत्तिहरूमा चाडो ँभकभलतबतष्यल कृया सुरू हुनकासाथै गुणस्तरमा प्रतिकुल असर पुग्दछ । त्यसैले पत्तिहरू हावादार डोकामा टिप्ने तथा पत्तिमा घर्षण कम भन्दा कम हुन दिनु पर्दछ । जस्तै ५५ह्५५ह्५५ अगऋ डोकोमा २५ केजी पत्ति भन्दा वढी राख्न हुदैन ।

२. ग्रिष्मकालिन गरम दिनहरूमा यदी पत्ति टिप्ने कार्य चाडो सुरू गर्दा उगिअपभचक कार्य क्षमता ९भाष्अष्मलअथ० वढ्दछ । तर पनि विहानको सट्टा उहि क्षेत्रमा दिउसो पत्ति टिप्दा उत्पादनमा ३ (५ प्रतिशत (भ्रण्डै) वृदि हुन्छ ।

३. यदी पत्ति टिप्ने समयमा विषादी तथा अन्य रसायनहरू पातमा छर्कनु परेमा त्यो चक्रको पत्ति टिप्ने कार्य सकिने वित्तिकै छिट्नु पर्दछ । अन्यथा टिपिएका पत्तिहरूको गुणस्तर नराम्रो संग विग्रन सक्दछ ।

४. पत्ति टिप्ने सतह भन्दा माथि कुनै भारपात वढ्न दिनु हुदैन । उगिअपभचक हरूले आफ्नो सरसामान उगिअपष्लन सतह माथी राख्नु हुदैन अन्यथा पत्ति पलाउन असर पुग्न सक्दछ ।

५. दुई पात सुइरो ९२ंद्य) मनाभन्दा तिनपाते मुनाले पाँच देखि दश प्रतिशत उत्पादन वढाउदछ । तर पनि ठलो आकारको तिनपाते मुनाले गुणस्तर विगार्दछ त्यसैले यिनीहरूलाई टिपेर फ्याक्नु पर्दछ ।

(लेखक राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास वोर्ड, विर्तामोड भापाको क्षेत्रिय प्रमुख हुनुहुन्छ ।)

टि टेस्टिङ अन्तरक्रिया

अमेरिकन चिया खरिद गर्ने कम्पनी टि लेट९त्म्बिभ्त० का प्रतिनिधी संघको कार्यलयमा सहकारीहरू वाट प्रशोधित तयारी चिया चाख्दै

गत जेठको अन्तिम साता इलाममा चिया टेस्टिङ सम्वन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भयो । केन्द्रीय चिया सहकारी संघको आयोजनामा भएको अन्तरक्रियामा चिया विज्ञ, प्राविधिक, व्यवसायी र किसानहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

सहकारी तथा साना प्रशोधन चिया उद्योग वाट उत्पादित तयारीको चिया प्राविधिकहरू वाट परिक्षण गरी थप सुधारको लागि सल्लाह र सुझावहरू प्रदान गरिएको थियो । इलाम, पाँचथर, तेह्रथुम, संखुवासभा तथा धनकुटा लगायतका २८ साना तथा सहकारी चिया उद्योगहरूले प्रशोधन गरेका चिया परिक्षण गराएर एक अर्कामा अनुभव आदन प्रदान गरी अन्तरक्रिया गरेका थिए । चिया प्राविधिकहरू सोनाम लामा, जस्टीन लेप्चा, आर सि नेपाल, ईशु शंकर श्रेष्ठ, रसियाका एलेक्सी आदिले चियाको परिक्षण गरि प्राविधिक रूपमा थप सुधार गर्न सुझाव र सल्लाह प्रदान गरेका थिए ।

कार्यक्रमले साना तथा सहकारी उद्योगहरूलाई एक आपसमा अनुभव आदन प्रदान गर्ने अवसर मिलेको र थप गुणस्तरयुक्त तयारी चिया वनाउन प्राविधिक जानकारी प्राप्त भएको र आगामी दिनमा सुधार गर्न सकिने जानकारी दिएका थिए । यस कार्यक्रममा चिया खरिद कर्ता तथा अन्य सरोकारवाला संघ संस्थाहरूको समेत सहभागिता भएकोले साना तथा सहकारी उद्योग वाट उत्पादित चियाको प्रचार प्रसार गर्नमा मद्दत पुगेको छ ।

अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सहभागीहरूको नामावली:

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	जिल्ला	आवद्ध संघ/संस्था/उद्योग	पद	सम्पर्क नं.
१	नीधिकान्त खतिवडा	सुलुबुङ्ग ५	ईलाम	रश्मिना चिया प्रशोद्यन उद्योग	प्रोपाईटर	९७४२६५५९४३
२	हर्कवली लिङ्गदेन	गोपेटार १	पाँचथर	आगेजुङ्ग चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	अध्यक्ष	९८१४९६७६६६
३	राज कुमार सुव्वा	एकतीन ३	पाँचथर	सातथुम्के चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	चिया प्राविधिक	९८१६६९१२५३९
४	वीर बहादुर बस्नेत	सोल्मा ३	तेह्रथुम	सिंहदेवी चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सह व्यवस्थापक	९८४२१०८८२३
५	त्रिलोचन पोखेल	सोल्मा ३	तेह्रथुम	सोल्माली अर्थोडक्स चिया उद्योग	प्रोपाईटर	९८५२०५३३६२
६	गोविन्द मणि प्रधान	मंगलबारे १	ईलाम	हिमशिखर चिया प्रशोधन उद्योग	प्रोपाईटर	९७३२६१४८४३
७	मेघ बहादुर विष्ट	जीतपुर १	ईलाम	लालिगुरास हाते चिया प्रशोधन उधोग	प्रोपाईटर	९८४२७७६२४५
८	अजय चम्लागाई	सिद्धिथुम्का ३	ईलाम	सिद्धिजुम्का चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८१६००१९९३
९	हिरा लाल मगर	जीतपुर १	ईलाम	अजम्वरे चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४४६५६५१५
१०	हरी गुरूङ्ग	ईलाम	ईलाम	ईलाम चिया कोशेली घर	प्रोपाईटर	९८४२६४६१२१
११	विजय कार्की	ईलाम	ईलाम	रिलाईन्स ट्रेड सेन्टर	प्रोपाईटर	९८४२६६२६८०
१२	टेक बहादुर मगर	तामाफोक	संखुवासभा	मकालु चिया तथा कफि उत्पादक सहकारी संस्था लि.	व्यवस्थापक	९८४२४५३०६१
१३	हेम लाल ढकाल	मंगलबारे ५	ईलाम	जलकन्या चिया प्रशोधन उधोग	प्रोपाईटर	९७४२६२७१०७
१४	टंक दहाल	साखेजुङ्ग ४	ईलाम	ग्रीनहिल अर्थोडक्स चिया प्रशोधन उधोग	प्रोपाईटर	९८४२६३४७५१
१५	अमर राई	शान्तिडाडा ६	ईलाम	गुफाथुम्की चिया प्रशोधन	प्रोपाईटर	९८४२७४५९४९
१६	मित्रलाल सापकोटा	सिद्धिथुम्का ३	ईलाम	हाते चिया उधोग	प्रोपाईटर	९७४२६४८१४८
१७	विक्रम श्रेष्ठ	ईलाम	ईलाम	माई ईलाम कोशेली घर	प्रोपाईटर	९८४२६४६९५८
१८	राजु कटुवाल	मंगलबारे ४	ईलाम	ब्रदरस अर्थोडक्स चिया उधोग	प्रोपाईटर	९७५२६०५४१८
१९	राम चन्द्र नेपाल	साखेजुङ्ग ६	ईलाम	हिमालयन साग्रीला चिया उधोग	प्रवन्धक	९८१५९३७९७९
२०	विकास राई	ईलाम	ईलाम	पोखेली होटल	प्रवन्धक	९८०८३४६८६७
२१	पदम तामाङ्ग	फाकफोक ६	ईलाम	तिनजुरे चिया कृषक सहकारी संस्था लि.	व्यवस्थापक	९८१६००१९१८
२२	विरेन सुव्वा	फाकफोक ६	ईलाम	तिनजुरे चिया कृषक सहकारी संस्था लि.	चिया प्राविधिक	९८१७९३१७९९
२३	मोहन दहाल	साखेजुङ्ग ६	ईलाम	लाईटहिल अर्थोडक्स चिया उधोग	प्रोपाईटर	९८१७०४२१९०
२४	दिलिप सुव्वा	कन्याम १	ईलाम	दिपम चिया उधोग	प्रोपाईटर	९७४२०३०१५०
२५	सुर्य लामिछाने	ईलाम	ईलाम	ब्रदरस अर्थोडक्स चिया उद्योग	संचालक	९७४२६००९३५
२६	ईश्वर चिपालु	ईलाम	ईलाम	उद्योग वाणिज्य संघ इलाम	उपाध्यक्ष	९८५२६८०८००
२७	छत्र बहादुर घले	कन्याम	ईलाम	कन्याम भ्याली चिया उधोग	प्रोपाईटर	९८४२७७८३३०
२८	काजीमान कागते	कन्याम १	ईलाम	झुल्के घाम चिया उद्योग	प्रोपाईटर	९८५२६८१६७९

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	जिल्ला	आवद्ध संघ/संस्था/उद्योग	पद	सम्पर्क नं.
२९	बल बहादुर पौड्याल	कन्याम	ईलाम	कन्याम भ्याली चिया उद्योग	सदस्य	९८४२६२७७८८
३०	बल बहादुर पौड्याल	कन्याम	ईलाम	कन्याम भ्याली चिया उद्योग	सदस्य	९८४२६२७७८८
३१	नवराज दहाल	साखेजुङ्ग ६	ईलाम	पाथीभरा अर्थोडक्स चिया उद्योग	सदस्य	९८४२७७६९००
३२	टिका ओडारी	ईलाम	ईलाम	होटल एसोसियसन	अध्यक्ष	९८५२६७२९६१
३३	तोयानाथ भट्टराई	ईलाम	ईलाम	अन्नपूर्ण पोष्ट दैनिक	पत्रकार	९७५२६०५५२९
३४						
३५	नगेन्द्र सुवेदी	भद्रपुर	झापा	मेचि बहुमुखि क्याम्पस	विद्यार्थी	९८५२६७८९०५
३६	नवीन कोईराल	भद्रपुर	झापा	मेचि बहुमुखि क्याम्पस	विद्यार्थी	९८५२६७६३४०
३७	सुदर्शन प्रसाद काप्ले	ईलाम	ईलाम	आधुनिक कृषि सेवा केन्द्र	अध्यक्ष	९८४२६६२५१२
३८	देवेन्द्र पौड्याल	भद्रपुर	झापा	मेचि बहुमुखि क्याम्पस	विद्यार्थी	९८४२४३००१४
३९	दिपक चौधरी	भद्रपुर	झापा	मेचि बहुमुखि क्याम्पस	विद्यार्थी	९८४४६९४९१७
४०	एलेक्सी	रसिया	रसिया	ऋगिद या त्भब ऋयतियचभ	अनुसन्धानकर्ता	बमिह(पगमषध रुबसचिग
३४	गोपाल काप्ले	ईलाम	ईलाम	राष्ट्रिय सहकारी वैक लि.	शाखा प्रमुख	९८४९१५६२२५
३५	विजय शेखर भट्टराई	ईलाम	ईलाम	पत्रकार महा संघ , इलाम	अध्यक्ष	९८५२६८००३८
३६	ईशु शंकर श्रेष्ठ	काठमाण्डौ	काठमाण्डौ		चिया प्राविधिक	९८५११११५६६
३७	शंकर खनाल	सोल्मा ३	तेह्रथुम	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.	सदस्य	९८५२०४९०४१
३८	जस्टिन लेप्चा	ईलाम	ईलाम	हिमटेक, नेपाल	चिया प्राविधिक	९८१५०८६२९३
४१	सोनाम लामा	ईलाम	ईलाम	हिमटेक, नेपाल	चिया प्राविधि	९८१५९९९३२८
४२	पुर्ण बहादुर मुखिया	माईपोखरी १	ईलाम	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.	सदस्य	९८५१६८१५६१
४३	रविन राई	मंगलबारे ३	ईलाम	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.	महा सचिव/कार्यक्रम व्यवस्थापक	९८४२६६२७५९
४४	गोविन्द प्रसाद दहाल	साखेजुङ्ग ६	ईलाम	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.	अध्यक्ष	९८५२६८०४९२
४५	योगेश्वर दहाल	साखेजुङ्ग ६	ईलाम	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.	वित्त अधिकृत	९८४२६४६४१७
	रमला मुखिया	माईपोखरी १	ईलाम	हिमटेक, नेपाल	कर्मचारी	९८१५९४४२१८
४७	विमला राई	शान्तिडाडा ६	ईलाम	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.	सहकारी सहजकर्ता	९८६२६६५९१७

चिया सहकारीहरूको व्यवसायिक योजना पुन मूल्याङ्गाकन तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न

गोगने चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि. सुर्योदय नगारपालिका १५ मा सम्पन्न कार्यशाला गोष्ठीमा सहभागीहरू

केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपाल र एग्रीटेरा नेदरलेण्डको सहयोगमा ११ वटा चिया सहकारीहरूको व्यवसायिक कार्ययोजना पुनमूल्याङ्गान गोष्ठी संचालन गरी पहिलो वनाइएको व्यवसायिक योजनाको विश्लेषण गरि नयाँ ३ वर्षको कार्ययोजना वनाइएको छ । प्रेत्यक सहकारीमा २ दिन गोष्ठी संचालन गरी सहकारीको अवस्था विश्लेषण सहित नयाँ कार्ययोजना वनाइएको थियो । यस गोष्ठीले सहकारीहरूलाई भावी दिनमा गर्ने कार्यहरूको दिशा निर्देश गरी वाटो देखाउने र व्यवसायिक विकास गर्ने गर्नमा सहयोग मिल्ने छ । उक्त गोष्ठीको सहजिकरण छितेन्द्र श्रेष्ठले गरि प्रतिवेदन समेत तयारी गरी सहकारीलाई प्रदान गर्नु भएको थियो भने संघका जिल्लाका सहकारी सहजकर्ताहरूले समेत सहयोग पुऱ्याएका थिए ।

व्यवसायिक योजना पुन:मूल्याङ्गाकन गरिएका सहकारीको नामावली

क्र.स	सहकारीको नाम	ठेगाना	जिल्ला	गोष्ठी सम्पन मिति	सहभागी संख्या
१.	गोगने चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.कन्याम ८,ईलाम	सुर्योदय नगरपालिका १५	इलाम	२०७१ असार १७ र १८	४८
२	लालिगुरास चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	लक्ष्मीपुर २	इलाम	२०७१।३। १९ र २०	३४
३	साखेजुङ्ग चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	साखेजुङ्ग ७,	इलाम	२०७१।३।२१ र २२	३४
४	त्रियुगा चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.,	शाँन्तिडाडा ६	इलाम	२०७१।३। २३ र २४	३४
५	देउराली चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	जीतपुर २,	इलाम	:२०७१।३। २५ र२६	२८
६	चारखोल चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	मंगलबारे ३,	इलाम	मिति:२०७१।३।२७ र २८	३४
७	उच्च पहाडी चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	.साखेजुङ्ग ५	इलाम	२०७१।३।२८ र २९	२९
८	ऐसेलु चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	थर्पु ९	पाँचथर	२०७१।३। ३१ र ३२	१७
९	बौद्धधाम चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	पशुपतिनगर १,	इलाम	२०७१।४। २ र ३	२२
१०	मकालु चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	हिले १	धनकुटा	२०७१।४। ५र ६	१९
११	रमिते चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	दागपा ९	तेह्रथुम	२०७१।४। ८र ९	२२

चिया प्रशोधन गरिरहेका सहकारीहरुलाई गुणस्तर सुधार प्राविधिक तालिम प्रदान

केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपाल तथा एग्रीटेरा नेदरलेण्डको सहयोगमा चिया प्रशोधन गर्ने सहकारीहरूको लागि सम्वन्धित प्रशोधन उद्योगमा गई चिया प्रशोधन सम्वन्धि तालिम प्रदान गरियो । उक्त तालिममा सम्वन्धित सहकारीको चिया प्रशोधन कारखानाको मेशिन, क्षमता तथा अवस्था अनुसारको गुणस्तर युक्त तयारी चिया वनाउन प्रयोगात्मक रूपमा सिकाइएको थियो । चिया प्राविधिकहरू सोनाम लामा तथा जस्टीन लेप्चाले तालिमलाई सहजिकरण गरेका थिए ।

सहकारीको नामावली

क्र.स.	सहकारीको नाम	ठेगाना	जिल्ला
१.	पाथिभरा चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	हाङ्गदेवा	ताप्लेजुङ्ग
२.	आगेजुङ्गा चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	पंचमी	पाँचथर
३.	सातथुम्के चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	एकतिन	पाँचथर
४.	लाली चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	फिदिम ८	पाँचथर
५.	तिनजुरे चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	फाकफोक ६	इलाम
६.	पञ्चकन्या चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	हात्तिखर्क ७	धनकुटा
७.	मकालु चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	वाना १	संखुवासभा
८.	सिहंदवी चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सोल्मा १	तेह्रथुम
९.	कन्याम चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	कन्याम	इलाम
१०.	सिद्धिथुम्का चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सिद्धिथुम्का ३	इलाम

एक दिने माईकुप सहकारी सचेतना तालिम

केन्द्रीय चिया सहकारी संघको सहयोगमा विभिन्न चिया सहकारीहरूको आयोजनामा एक दिने सहकारी माईकुप सचेतना तालिम सम्पन्न भएको छ । यस तालिममा सहकारीहरूमा सहकारी संचालनका लागि गर्नु पर्ने अवधारणाका साथै सहकारी सिद्धान्त र यसको व्यवहारिक प्रयोगको वारेमा छलफल भएको थियो । उक्त तालिमलाई जिल्लागत रूपमा सहकारी माईकुप प्रशिक्षण प्रशिक्षार्थी तालिम लिएका व्यक्तिहरूले सहजिकरण गरेका थिए ।

ललितपुरको गोटीखेलमा तालिमका सहभागीहरू

क्र.स.	आयोजक सहकारीको नाम	ठेगाना	उपस्थिति	सहजकर्ता		
			म.	पु.	जम्मा	
१.	साधुवेसी चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि. इलाम	गोर्खे २ , इलाम	२	३१	३३	रविन राई
वेदनिधी पोखरेल						
२	चनढुंगा अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	गोटीखेल , ललितपुर	४	२५	२९	रविन राई
३	सेसेलुङ्ग चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	याङनाम , पाँचथर	१६	२९	४५	निरन्ती तुम्वापो
याम विक्रम लावती						
४	असिने चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सुदाप , तेह्रथुम	५	१६	२१	शंकर खनाल

जिल्ला समाचार

तेह्रथुममा चिया सम्वन्धी अर्न्तक्रिया

तेह्रथुमको म्याङलुङ सदारमुकाममा चियाको समस्य र समाधान विषयक एक दिने अर्न्तक्रिया सम्पन्न भएको छ । चिया उत्पादक सहकारी संघ तेह्रथुमले गएको असार दोस्रो साता अयोजना गरेको कार्यक्रममा जिल्लाका विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाका प्रतिनिधीले भाग लिएका थिए । उक्त कार्यक्रममा केन्द्रीय चिया सहकारी संघको समेत उपस्थिति थियो ।

चिया उत्पादक सहकारी संघ तेह्रथुमको अध्यक्ष शंकर खनालको अध्यक्षता र केन्द्रीय चिया सहकारी संघको संचालक इन्द्र वहादुर सारू मगरको प्रमुख आथित्यतामा सम्पन्न कार्यक्रममा ४ वटा कार्यपत्र प्रस्तुत गरी त्यसैमाथि छलफल गरिएको थियो ।

जिल्ला विकास समिति तेह्रथुमका स्थानीय विकास अधिकारी लालमणी ओझाले समग्र जिल्लाको चिया क्षेत्रको विकासको लागि स्थानीय निकायको भुमिका औल्याउनु भएको थियो । यसैगरी कृषि विकास कार्यलयका वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत डा. तोपवहादुर शाहले चिया क्षेत्रको विकासको लागि कृषि विकास कार्यलयको अवधारणा प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा जिल्ला कृषि बिकास कार्यलय तेह्रथुमका बरिष्ठ कृषि बिकास अधिकृत द्धारा आ□नो प्रतिबेदन प्रस्तुत गर्दै

अध्यक्ष खनालले तेह्रथुम जिल्लाको चिया क्षेत्रको संभावना र चुनौती तथा केन्द्रीय चिया सहकारी संघका संचालक इन्द्र वहादुर सारू मगरले नेपालको चिया क्षेत्रको वर्तमान अवस्था र केन्द्रीय चिया सहकारी संघको भुमिका विषयहरूमा कार्यपत्र प्रस्तुत भएको थियो । उक्त अर्न्तक्रिया कार्यक्रममा तेह्रथुम जिल्लामा ५ वर्ष भित्र गरिनु पर्ने आवश्यक कार्यहरूको वारेमा छलफल र सुझाव संकलन भई उक्त सुझावहरूलाई सरोकारवाला निकायहरूले आ–आफ्ना क्षेत्रवाट कार्यन्वयन गर्ने प्रतिवद्धता समेत व्यक्त भएको थियो ।

पाँचथरमा चिया कोसेली घर

पाँचथरको फिदिम वजारमा चियाको कोसेली घर सञ्चालनमा ल्याइएको छ । चिया उत्पादक सहकारी संघ पाँचथरले उक्त कोसेली घर सञ्चालन गरेको हो । कोसेली घरमा चिया सहकारीहरूले उत्पादन गरेको तयारी चियाको विक्री कक्ष राखिएको छ गएको जेठ पहिलो साता औपचारिक रूपमा प्रारम्भ गरिएको उक्त कोसेली घरमा अर्गानिक अर्थोडक्स चियाको प्रकारहरू ग्रीन टि, व्लाक टि, ओलाङ टि, ह्वाइट टि विक्री वितरणका लागि राखिएको छ । यसका साथै कोसेली घरमा चियाका विभिन्न स्वाद लिन पाइने व्यवस्था छ ।

पाँचथर जिल्लामा उत्पादन हुने विभिन्न जडीवुटीहरू, मह, मकैको चामल, कोदोको पिठो, फापरको पिठो, अमिलो चुक, स्थानीय खाडीको कपडा, स्थानीय स्तरमा उत्पादन भएको चामल समेत विक्री वितरण गरिरहेको छ । यस चिया कोसेली घर संचालनले चिया सहकारीहरूको तयारी चिया विक्री गर्नमा मद्दत मिल्नका साथै पाँचथरको पहिचान राख्नमा समेत सहयोग मिल्ने र संघको दिगोपनाको लागि आर्थिक सहयोग मिल्नेमा संघका अध्यक्ष नन्द कुमार आङथुपो आशावादी छन् ।

चिया उत्पादक सहकारी संघ लि. पाँचथरद्धारा संचालित चिया कोसेली घर फिदिम वजार

संस्था चिनारी

शुभ चिया किसान सहकारी

झापाको वाहुनडाँगीका स्थानिय चिया किसानहरूको संलग्नतामा स्थापना भएको हो, शुभ चिया किसान सहकारी । २०६४ सालमा २६ जना सदस्यहरूवाट सुरु भएको यो सहकारीमा अहिले एक हजार १७ जना आवद्ध रहेका छन् ।

चिया खेतीमा रासायनिक मलको न्युनीकरण गर्दै अर्ग्यानिक वनाउने, व्यवसायिकरण गर्दै उत्पादित चियालाई प्रशोधन र वजारीकरणको माध्यम वाट किसानहरूको जिवनस्तर उठाउने अभिप्रायले उक्त सहकारीको स्थापना भएको हो । यस सहकारी जिल्ला सहकारी संघ र बिषयगत चिया जिल्ला सहकारी संघ तथा केन्द्रिय चिया सहकारी संघमा समेत आवद्धता रहेको छ । यसैगरी कृषि बिकास मन्त्रालयवाट राष्ट्रिय चिया तथा कफि बिकास वोर्ड मार्फत चिया प्रशोधन कारखाना निमार्ण कार्यको लागि ५० प्रतिशत अनुदान रू ३ करोड ९५ लाख विनियोजन भएकोमा यस वर्ष १ करोड ३५ लाख प्राप्त भई प्रसोधन कारखाना निमार्णको कार्य द्रुत गतिमा भैरहेको छ । सहकारीले १ विगा जग्गा खरिद गरी सो प्रशोधन कारखाना निमार्ण थालेको हो ।

सहकारीको लगानी ३ करोड ९५ लाख र नेपाल सरकारको अनुदान ३ करोड ३५ लाख गरी जम्मा ७ करोड ९० लाखमा प्रशोधन कारखाना निमार्ण हुने वताइन्छ । यस प्रशोधन कारखाना निर्माण पछि गुणस्तर युक्त सिटिसि तयारी चिया उत्पादन गरी वजारीकरण गर्ने र उचित मुल्य लिई किसानलाई समेत उचित मुल्य दिने लक्ष्य रहेको सहकारीको व्यवस्थापक सचिन निरौला वताउनुहुन्छ । यस प्रशोधन कारखाना अर्को वर्षको शुरुवात वाट संचालनमा ल्याइने र वजारीकरणको लागि राज्य तथा सरोकारवाला निकाय तथा संघ संस्थाहरूले सहयोग गर्नु पर्ने विचार संहकारीको अध्यक्ष शम्शेर वहादुर खड्काको छ । यस कारखाना संचालन भए पछि किसान र कारखाना विच झापामा भईरहेको मूल्य विवाद कम हुने आशामा सहकारीका अध्यक्ष शम्शेर वहादुर खड्का हुनुहुन्छ ।

ललितपुरमा व्यवसायिक योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठी

केन्द्रीय चिया सहकारी संघ तथा एग्रीटेरा नेदरलेण्डको सहयोगमा चिया उत्पादक सहकारी संघ ललितपुरको २ दिने रणनीतिक तथा व्यवसायिक योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठी मिति श्रावण २४ र २५ गते ललितपुरको खुमलटारमा सम्पन्न भएको छ । उक्त गोष्ठीको उत्घाटन सत्रका प्रमुख अतिथि राष्ट्रिय सहकारी संघका निर्वतमान अध्यक्ष श्री दिपक प्रकाश वास्कोटाले ललितपुरमा चिया खेतीको संभावना रहेको र त्यस क्षेत्रमा चिया खेती विस्तारको लागि आफुले सहयोग गरिरहेको वताउनुभयो ।

विशेष अतिथि केन्द्रीय चिया सहकारी संघका अध्यक्ष गोविन्द प्रसाद दहालले संघले ललितपुर र समर्ग चिया क्षेत्रको विकासको लागि गरिरहेको गतिविधीको वारेमा जानकारी गराउनु भएको थियो । २ दिनको गोष्ठीको सहजिकरण रिड नेपालको प्रकाश प्रसाद पोखरेल र केन्द्रीय चिया सहकारी संघको महा सचिव रविन राईले गर्नु भएको थियो । उक्त गोष्ठीमा संघको अवस्था विश्लेषण गरी चिया क्षेत्रको विकासको लागि हाल ललितपुरको दक्षिण भागमा ८ गा.वि.स.मा चिया रोपण विस्तार भईरहेकोमा आगामी ३ वर्षमा कम्तीमा १३ गा.वि.स.मा विस्तार गर्ने गरी आगामी ३ वर्ष भित्र गर्ने रणनैतिक तथा व्यवसायिक योजना वनाएको छ ।

संघको तिनवर्षे रणनैतिक तथा व्यवसायिक योजना तर्जुमा गोष्ठीमा सहभागीहरू

क्र.स.	सहभागीको नाम	ठेगाना	सहकारीको नाम	पद	सम्पर्क नम्वर
१.	निर्मल कुमार घिमिरे	गोटीखेल १	चंनढुङ्गा अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संथा लि.	संचालक सदस्य	९७४१०००५०६
२.	भुमि नन्द घिमिरे	चन्दनपुर १	गढिमाई अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९७४१०२९००७
३.	श्याम कृष्ण सापकोटा	गोटीखेल ६	चिया उत्पादक सहकारी संघ ललितपुर	सचिव	९७५१००३९८०
४.	पिताम्वर दहाल	गोटीखेल २	चंनढुङ्गा अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	अध्यक्ष	९७४१०५७६५२
५.	नव राज दहाल	कालेश्वर ७	महा भारत अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि	अध्यक्ष	९७४१०३९४०७
६.	कुमार सापकोटा	चौघरे ४	ग्रीनगोल्ड अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	अध्यक्ष	९७४१२२१७९०
७.	राम चन्द्र दहाल	गोटीखेल २	चंनढुङ्गा अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	संचालक	९८१८१५६३२३
८.	प्रेम प्रसाद घिमिरे	कालेश्वर ७	महा भारत अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि	सचिव	९७४१०३८९५२
९.	दुर्गा प्रसाद घिमिरे	कालेश्वर ३	महा भारत अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि	सदस्य	९७४१०१५४४२
१०.	राम प्रसाद दहाल	इकुडोल ६	हिलसाइड अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	अध्यक्ष	९८५११८५८२३
११.	विनोद घिमिरे	शंखु	तिनपाते अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	अध्यक्ष	९८४१४९७६८८
१२.	जीव नाथ घिमिरे	इकुडोल ९	हिलसाइड अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९७५१०५५५५७
१३.	दिलिप घिमिरे	चन्दनपुर १	एभरेस्ट अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९७४१०२९००८
१४.	शिव प्रसाद तिमल्सिना	वुखेल ८	हाईभिजन अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९७४१०४१८३८
१५.	ऋषि राम घिमिरे	चन्दपुर १	चिया उत्पादक सहकारी संघ ललितपुर	अध्यक्ष	९८५१०६०७३०
१६.	कृष्ण प्रसाद न्यौपाने	घुसेल ४	पहिचान अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	अध्यक्ष	९८४१५७४४०२
१७.	चेतनाथ तिमल्सिना	मानिखेल ३	अपार्जन अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८०३७४३१९८
१८.	विष्णु प्रसाद वजगाई	मानिखेल ३	अपार्जन अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४७६०५६८४
१९.	चन्द्र प्रसाद बजगाई	चन्दनपुर ३	गढीमाई अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	कोषाध्यक्ष	९७४१०२८१२३
२०.	शिव राज दहाल	माल्टा १	तिनपाते अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सचिव	९८५११२५३३२
२१.	पुरूषोतम तिमल्सिना	घुसेल	पहिचान अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४१६७४४९४
२२.	प्रकाश प्रसाद पोखरेल	रिड नेपाल	सहजकर्ता		९८५२६८०४५५
२३.	रविन राई	इलाम	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपाल	महा सचिव	९८४२६६२७५९
२४.	गोविन्द प्रसाद दहाल	इलाम	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपाल	अध्यक्ष	९८५२६८०४९२

माईकुप सहकारी प्रशिक्षण प्रशिक्षार्थी तालिम

सहजकर्ता निरन्ती तुम्वापो र विमला राई तालिमको सहजिकरण गर्दै

केन्द्रीय चिया सहकारी संघले स्थानीय स्तरमा सहकारी सम्वन्धि सहजकर्ताहरू तयार गर्ने उद्धेश्यले ५ दिने माईकुप सहकारी प्रशिक्षण प्रशिक्षार्थी तालिम मिति २०७१ वैशाख ३ देखि ७ सम्मको सुनगाभा विकास संस्थानको हल इलाममा प्रदान गरिएको थियो । इलाम, पाँचथर, धनकुटा, झापा, तेह्रथुम, संखुवासभा जिल्लाका चिया सहकारीहरूका प्रतिनिधीहरूलाई सो तालिम प्रदान गरिएको थियो ।

सो तालिममा सहभागीहरूले सहकारीको व्यवस्थापन, नेतृत्व विकास, उद्यमशिलता आदि विषयहरूका साथै प्रभावकारी सहजिकरण सीपको वारेमा प्रयोगात्मक रूपमा अभ्यास गरेका थिए । उक्त तालिमको उत्घाटन र समापन केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपालको अध्यक्ष गोविन्द प्रसाद दहालले गर्नु भएको थियो । उक्त तालिमको सहजिकरण केन्द्रीय चिया सहकारी संघका महा सचिव रविन राई, सदस्य शंकर खनाल, इन्द्र सारू मगर, चिया उत्पादक सहकारी संघ पाँचथरका सदस्य निरन्ती तुम्वापो तथा संघको सहकारी सहजकर्ता विमला राईले गर्नुभएको थियो । उक्त तालिममा सहभगीहरू वाटै माई कुप सहकारी सचेतना पाठशाला संचालन गरिरहेका छन् ।

सहभगीहरूको नामावली :

क्र.स.	सहभागीको नाम	ठेगाना	जिल्ला	सहकारीको नाम	पद	सम्पर्क नम्वर
१.	झमक वहादुर लिम्वु	ओखे ८	तेह्रथुम	कुलकुले चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४२२५७३४६
२.	वम वहादुर निरौला	फाकफोक ९	इलाम	तिनजुरे चिया कृषक सहकारी संस्था लि.	सचिव	९७४२६२१४१७
३.	गणेश प्रसाद भ□राई	जिरिखिम्ती ८	तेह्रथुम	जलकन्या चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४२०६७८९३
४.	यदु नाथ नेपाल	तामाफोक ८	संखुवासभा	मकालु चिया तथा कफी उत्पादक सहकारी संस्था लि.	उपाध्यक्ष	९७४२००२७३७
५.	कृण्ण प्रसाद भ□राई	कन्याम ८	इलाम	गोगने चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९७४२६३२७१९
६.	वीर वहादुर मगर	ताङ्खुवा ९	धनकुटा	जनहित चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४२४४११०५
७.	पदम वहादुर तामाङ	लक्ष्मीपुर २	इलाम	लालिगुँरास चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८५२६८१२५२
८.	इन्द्र प्रसाद आङदम्वे	फिदिम ६	पाँचथर	लाली चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	लेखा संयोजक	९८४२६४५५५८
९.	दुर्गा वहादुर निरौला	पाख्रीवास ३	धनकुटा	राम्चे अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८११०३७३५२
१०.	चन्द्र वहादुर लोक्ताम	साखेजुङ ६	इलाम	ग्रीन हिल चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८०५३५२८९६
११.	रोम नाथ अधिकारी	जीतपुर ४	इलाम	नवमी चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९७४२६१५९९३
१२.	वेद निधी पोखरेल	सुलुवुङ ५	इलाम	चिया उत्पादक जिल्ला सहकारी संघ इलाम	सदस्य	९८४२६४६७०१
१३.	मिना राई	पशुपतिनगर १	इलाम	वौद्धधाम चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८१६९२४६८१
१४.	बाल कुमारी न्यौपाने	थर्पु ९	पाँचथर	ऐसेलु चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४४६८६६३२
१५.	सरोज राई	नयाँवजार	इलाम	सिद्धपोखरी चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८१४९३७९५१
१६.	किरण कुमार राई	हल्दिवारी ८	झापा	साना किसान चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	लेखा संयोजक	९८०४९२९३१३
१७.	याम विक्रम लावली	फिदिम	पाँचथर	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.	सहकारी सहजकर्ता	९८१६०३४०००
१८.	रेख वहादुर तामाङ	जितपुर २	इलाम	देउराली चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८१५९७९६६१
१९.	दिल कुमारी लिम्वु	दागाँपा ६	तेह्रथुम	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.	सहकारी सहजकर्ता	९८४२१३३५७५
२०.	अम्विका थापा	पाख्रीवास ३	धनकुटा	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.	सहकारी सहजकर्ता	९८४२१५८८३४
तालिमका सहजकर्ताहरू						
१	रविन राई	मंगलवारे	इलाम	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपाल	महा सचिव	९८४२६६२७५९
२	शंकर खनाल	सोल्मा	तेह्रथुम	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपाल	सदस्य	९८५२०४९०४१
३.	इन्द्र वहादुर सारू मगर	हातिखर्क	धनकुटा	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.	सदस्य	९८४२२५६२७७
४.	निरन्ती तुम्वापो	फिदिम	पाँचथर	चिया उत्पादक सहकारी संघ लि. पाँचथर	पाँचथर	९८४२७७९१७०
५.	विमला राई	शान्तिडाडँ	इलाम	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.	सहकारी सहजकर्ता	९७४२६१४६१७

चिया सहकारीको अवलोकन भ्रमण

केन्द्रीय चिया सहकारी संघको आयोजना तथा एग्रीटेरा नेदरल्याण्डको सहयोग र सहभागीहरूको समेत आर्थिक सहभागीतामा गत जेठ दोस्रो साता इलाम र दार्जिलिङको चिया क्षेत्र भ्रमण गराइएको थियो । ४ दिने भ्रमणका क्रममा सहभागीलाई चिया वगान, प्रसोधन कारखाना लगायतको प्रत्यक्ष अवलोकन गराइएको थियो ।

उक्त भ्रमणमा पाँचथरको १३ वटा सहकारीवाट १३ जना, ताप्लेजुङको सहकारीवाट १ जना, तेह्रथुमको ९ सहकारी वाट ९ जना, धनकुटाको ८ सहकारी वाट ८ जना, उदयपुरको सहकारी वाट १ जना, संखुवासभाको २ सहकारी वाट २ जना र ललितपुरको ४ सहकारी वाट ४ जना किसानहरू सहभागी थिए । यसैगरी संघका संचालकहरू ३ जना, कर्मचारी २ जना सहभागी अवलोकन भ्रमणमा आधुनिक चिया खेती प्रविधि, अर्ग्यानिक चिया खेती, प्रशोधन उद्योगको अवलोकन गराइएको थियो ।

चिया खेतीको विस्तार र विकासमा योगदान पुऱ्याउने उद्धेश्यले आयोजना गरिएको सो अवलोकन भ्रमण टोलीलाई संघको महासचिव रविन राई, संचालकहरू पूर्ण वहादुर मुखिया र शंकर खनालले संयोजन गर्नु भएको थियो । अवलोकन भ्रमण इलामको चिया कमान, कन्याम चिया कमान, इलाम जिल्लाका प्रशोधन चिया उद्योग संचालन गरिरहेका तिनजुरे चिया सहकारी संस्था लि. फाकफोक ६ र कन्याम चिया सहकारी संस्था लि. कन्याम २ ले संचालन गरिरहेको चिया प्रशोधन उद्योग, सहकारी संचालन, व्यवस्थापन, वचत तथा ऋण परिचालन, हरियो पत्ति संकलन तथा वजारिकरण, अर्गानिक चिया उत्पादन, वगान व्यवस्थापन आदिको अवलोकन गरी सहकारीको संचालकहरू संग अन्तरित्रिया गरिएको थियो ।

भारतको दार्जिलिङ स्थिति विभिन्न स्थानहरू मिरिक स्थिति सियोक अर्गानिक चियावारी वगान, नर्सरी, रोपण, गोडमेल , गि□ चियावारीको प्रशोधन उद्योग, चिया अनुसन्धान केन्द्र र खर्साङको मकैवारी चियावारीमा अर्गानिक, वायोडाइनामिक, फेयर ट्रेड आदिको अवलोकन गरी चियावारी कमानका म्यानेजर, फिल्ड सुपरभाइजरहरूसँग अन्तरत्रिया तथा छलफल गरिएको थियो । उक्त भ्रमण पछि सवै सहभागीहरूले सहकारीमा गएर सवै सदस्य कृषकहरूलाई जानकारी गराउने साथै सहकारीलाई व्यवसायिक चिया खेती प्रति लाग्न सहयोग पुऱ्याउने प्रतिवद्धता व्यक्त गरेका छन् ।

सहभागीहरूको नामावली :

क्र.सं.	नाम	आवद्ध सहकारीको नाम	जिल्ला	पद	सम्पर्क नं.
१	गोविन्द गौतम	पहिचान अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	ललितपुर	कोषाध्यक्ष	९८४९५५३४९२
२	टुक्र प्रसाद घिमिरे	एभरेष्ट अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	ललितपुर	सदस्य	९७४१३६९३१२
३	मोहन कुमार राई	पाथिभरा चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	ताप्लेजुङ्ग	सदस्य	९८४२६६०४९३
४	गंगा प्रसाद तिमल्सिना	चनढुंगा अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	ललितपुर	कोषाध्यक्ष	९७४१०३९९५३
५	प्रेम प्रसाद घिमिरे	महाभारत अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	ललितपुर	सचिव	९७४१०३८९५२
६	प्रेम कुमार राई	सगरमाथा चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	उदयपुर	अध्यक्ष	९८१६७८७२२३
७	रमादेवी चापागाई	प्रगतिशिल चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	धनकुटा	अध्यक्ष	९८४२४४१५३५
८	पासाङ्ग शेर्पा	मकालु चिया तथा प्रशोधन सहकारी संस्था लि.	संखुवासभा	सचिव	९८४२१९४४४४
९	धन बहादुर लिम्बु	राजारानी साना किसान चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	धनकुटा	उपाध्यक्ष	९८३९३६१०६२
१०	जंग बहादुर तामाङ्ग	मकालु चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	धनकुटा	सदस्य	०२६५४०४३
११	भिम लिङ्गखा	मकालु चिया तथा कफि उत्पादक सहकारी संस्था लि.	संखुवासभा	अध्यक्ष	९८४२१०७१५९
१२	ईन्दिरा दहाल	जनसहभागिता पहाडी चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	धनकुटा	सदस्य	९८४२११९७९७
१३	टंकमाया मगर	मुठेबसन्त साना किसान चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	धनकुटा	उपाध्यक्ष	९८१५३१५००५
१४	पवित्रा राई	लालि चिया उत्पादन तथा प्रशोधन सहकारी संस्था लि.	पाँचथर	सदस्य	
१५	हरिमाया राई	ताजेलुङ्ग चिया उत्पादन तथा प्रशोधन सहकारी संस्था लि.	पाँचथर	सदस्य	९८१७९३४७५५
१६	टिकामाया तामाङ्ग	सिकिदिम चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	तेह्रथुम	सदस्य	९८४२३४४८७५
१७	केदार पौड्याल	बसन्त चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	तेह्रथुम	सदस्य	९८४२३८८२७७
१८	अम्बिका बस्नेत	असिने चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	तेह्रथुम	सदस्य	९८१४३८७४११
१९	खेम बहादुर मगर	सिंहदेवी चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	तेह्रथुम	सदस्य	९८४२२३७४५६
२०	बुद्धिकला कार्की	कुलकुले चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	तेह्रथुम	सदस्य	९८४२३१०२७५
२१	नगेन्द्र कार्की	रमिते चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	तेह्रथुम	उपाध्यक्ष	९८४२१४४४०४
२२	विजेस भ□राई	जलकन्या चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	तेह्रथुम	अध्यक्ष	९८४२२१०७४२
२३	ईन्द्र कटुवाल	फुलेक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	तेह्रथुम	सदस्य	९८४२२१९०४३
२४	हरि प्रसाद ढकाल	जनहित चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	तेह्रथुम	सदस्य	९८४२२५७५८०
२५	चन्द्र बहादुर सारू मगर	पंचकन्या चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	धनकुटा	सदस्य	९८०८८०५६८
२६	योगमाया क्षेत्री	राम्चे अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	धनकुटा	उपाध्यक्ष	९७४२०६६३५४
२७	रूप बहादुर राई	चिवा भञ्ज्याङ्ग चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	पाँचथर	सदस्य	९७४२६५७७०९
२८	हेम कुमार तुम्बापो	नाम्फुङयक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	पाँचथर	सदस्य	९८४४६२०९९६
२९	श्रीराम काफ्ले	छिन्तापु चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	पाँचथर	व्यवस्थापक	९८४२७०१११५
३०	मिना न्यौपाने	एसेलु चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	पाँचथर	सदस्य	९८४४६५१०४४
३१	प्रेणा राई	फुलबारी चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	पाँचथर	सदस्य	९७४२६०१५१७
३२	सविना सुहाङ्ग	हिमाली चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि	पाँचथर	सदस्य	९८०६०९७८०९
३३	पवित्रा खत्री	सातथुम्के चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	पाँचथर	सदस्य	९७४२६०१७३९
३४	सीता लावती	चिया उत्पादक जिल्ला सहकारी संघ	पाँचथर	सदस्य	९८४२५४६४६८
३५	रेणुका जवेगु	प्राङ्गबुङ्ग चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	पाँचथर	सदस्य	९८१४०१७०७०
३६	सीता जवेगु	सेसेलुङ्ग चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	पाँचथर	सदस्य	९८४२६६१०८२
३७	पदम लिङ्गदेन	आगेजुङ्ग चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	पाँचथर	सदस्य	९८१४९२९२४९
३८	उदय बस्नेत	सुगन्धित चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	धनकुटा	अध्यक्ष	९८४२३४६३७१
३९	रविन राई	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.नेपाल	इलाम	महा सचिव	९८४२६६२७५९
४०	पुर्ण बहादुर मुखिया	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.नेपाल	इलाम	सदस्य	९८५२६८१५६१
४१	शंकर खनाल	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.नेपाल	तेह्रथुम	सदस्य	९८५२०४९०४१
४२	योगेश्वर दहाल	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.नेपाल	इलाम	लेखा अधिकृत	९८४२६४६४१७
४३	जस्टिन लेप्चा	हिमटेक,नेपाल	दार्जिलिङ्गा	प्राविधिक	९८१५०८६२९३
४४	विमला राई	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि.नेपाल	इलाम	सहकारी सहजकर्ता	९८१७००५६९४

माई कूप सहकारी सचेतना पाठशाला संचालन

सहकारीको पहिलो आधार आफ्ना सदस्यहरू हुन् । सदस्यहरूको जीवनस्तर उकास्न र उनीहरूकै आर्थिक, सामाजिक, शैक्षिक तथा सांस्कृतिक विकासमा सहयोग पुऱ्याउने कार्य सहकारीले गरिरहेको हुनु पर्दछ । जसको लागि पुर्जीं निर्माण र सही परिचालनका साथ-साथै सहकारी शिक्षाको प्रमुख भुमिका रहन्छ । त्यसैले केन्द्रीय चिया सहकारी संघले सहकारी शिक्षालाई गाउँ गाउँमा पुऱ्याउन र चिया सहकारीका सदस्यहरूलाई सहकारी शिक्षाको वारेमा जनचेतना जगाई सहकारीको सिद्धान्त, मर्म र भावना अनुरूप सहकारी संचालन गरी दिगो र फराकिलो आर्थिक विकासमा सहयोग पुऱ्याउनका लागि सहकारी सचेतना पाठशाला ९:थाऋययउ ऋयययउभचबतष्खभ ँष्भमि क्अजययa० संचालन गरिरहेको छ ।

कुलकुले चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि. ओख्रे ९ तेह्रथुम मा माई कुप सहकारी सचेतना पाठशाला मा सहभागीहरू

अन्तराष्ट्रिय श्रमिक संगठनले कृषि सहकारीहरूको सुदृढिकरण र सदस्यहरूलाई प्रभावकारी र अनुकुल सेवा प्रदान गर्न सकोस् भन्ने लक्ष्यका साथ तयार गरेको तालिम पाठ्यक्रमलाई माई कूप ९:थ। ऋइइए० लाई आधार मानी यसै २०७१ असार वाट ५ महिना सम्म संचालन गर्ने गरी नमुनाको रूपमा चिया क्षेत्रको ४ वटा जिल्लाहरू इलाम, पाँचथर, धनकुटा र तेह्रथुमका ६ वटा चिया सहकारीहरूमा संघ, सहकारी र एग्रीटेरा नेदरलेण्डको संयुक्त आर्थिक सहभागितामा शुरू गरिएको छ भने क्रमसः आगामी वर्षहरूमा अन्य जिल्ला तथा सहकारीहरूमा विस्तार गरिदै लगिनेछ । माई कूप सहकारी सचेतना पाठशालामा ९:थाऋययउ ऋयययउभचबतष्खभ ँष्भमि क्अजययa० चिया सहकारीहरूको संचालक , लेखा समिति , विभिन्न उपसमितिहरू र सदस्यहरू सहभागी रहेका छन्। उनीहरूलाई आवश्यक पाठ्य सामग्री समेत वितरण गरिएको छ । :थाऋइइए को अर्थ तपाइँको कृषि सहकारी व्यवस्थापन (:बलबनष्लन थयगच बनचष्अगतिगचबि अययउभचबतष्खभ) भनेको हो ।

नाम्फूङयक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि. फिदिम ८ पाँचथरमा माई कुप सहकारी सचेतना पाठशालामा सहभागीहरू

केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपालले पहिलो चरणमा :थाऋइइए (माई कूप) अर्न्तगतको ४ वटा निर्देशिकाहरू सहकारीको आधार , सहकारीले प्रदान गर्ने सेवा , आपूर्ति व्यवस्था र सहकारी वजार मध्ये सहकारीको आधार रहेका छन् । यिनीहरू मध्ये निर्देशिका १ र २ मा भएका बिषयहरू सहकारीको आधार र सहकारीले प्रदान गर्ने सेवा को वारेमा ५ महिना सम्म सम्वन्धित सहकारीमा नै सहकारी सचेतना पाठशाला संचालन गरिने छ । ५ महिना सम्म महिनामा २ पटक गरी १० वटा कक्षाहरू संचालन हुने र सो कक्षा संचालनको लागि संघले प्रशिक्षक प्रशिक्षार्थी तालिम संचालन गरी तयार गरेका सहजकर्ताहरूले प्रदान गरिरहेको छ ।

राम्चे अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि. पाख्रीवास ३ धनकुटामा संचालित माई कुप सहकारी सचेतना पाठशाला उत्घाटन सत्र

माई कुप सहकारी सचेतना स्कुल पाठशाला २०१४ संचालित सहकारीहरू

क्र.सं.	सहकारीको नाम	जिल्ला	पुरूष	महिला	जम्मा
१	कुलकुले चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि. ओख्रे ९	तेह्रथुम	२३	३	२६
२	सानीमाई चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि. सुलुवुङ्गा ५	ईलाम	२५	५	३०
३	तिनजुरे चिया कृषक सहकारी संस्था लि. फाकफोक ६	ईलाम	२२	७	२९
४	ईको चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि. कोल्वुङ्गा ९	ईलाम	११	१४	२५
५	नाम्फुञयक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि. फिदिम ८	पाँचथर	२०	१०	३०
६	राम्चे अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि. पाख्रीवास ३	धनकुटा	१९	३	२२
	जम्मा	१२०	४२	१६२	

चिया उत्पादक सहकारी संघ लि. ललितपुरको व्यवसायिक योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठी

चिया उत्पादक सहकारी संघ ललितपुरको रणनैतिक योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठीका सहभागीहरू

केन्द्रीय चिया सहकारी संघ तथा एग्रीटेरा नेदरलेण्डको सहयोगमा चिया उत्पादक सहकारी संघ लि. ललितपुरको २ दिने रणनैतिक तथा व्यवसायिक योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठी मिति २०७१ श्रावण २४ र २५ गते ललितपुरको खुमलटारमा सम्पन्न भएकोछ । उक्त गोष्ठीको उत्घाटन सत्रका प्रमुख अतिथि राष्ट्रिय सहकारी संघका निर्वतमान अध्यक्ष श्री दिपक प्रकाश वास्कोटाले ललितपुरमा चिया खेतीको संभावना रहेको र त्यस क्षेत्रमा चिया खेती विस्तारको लागि आफुले सहयोग गरिरहेको र आगामी दिनमा समेत सहयोग गर्ने प्रतिवद्धता जनाउनु भएको थियो । विशेष अतिथि श्री केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपालका अध्यक्ष गोविन्द प्रसाद दहालले संघले ललितपुर र समर्ग चिया क्षेत्रको विकासको लागि गरिरहेको गतिविधीको वारेमा जानकारी गराउनु भएको थियो । २ दिनको गोष्ठीको सहजिकरण रिड नेपालको प्रकाश प्रसाद पोखरेल र केन्द्रीय चिया सहकारी संघको महा सचिव रविन राईले गर्नु भएको थियो । उक्त गोष्ठीमा संघको अवस्था विश्लेषण गरी चिया क्षेत्रको विकासको लागि हाल ललितपुरको दक्षिण भागमा ८ गा.वि.स.मा चिया रोपण विस्तार भईरहेकोमा आगामी ३ वर्षमा कम्तीमा १३ गा.वि.स.मा विस्तार गर्ने गरी आगामी ३ वर्ष भित्र गर्ने रणनैतिक तथा व्यवसायिक योजना वनाएको छ ।

संघको तिनवर्षे रणनैतिक तथा व्यवसायिक योजना तर्जुमा गोष्ठीमा सहभागीहरू

क्र.स.	सहभागीको नाम	ठेगाना	सहकारीको नाम	पद	सम्पर्क नम्वर
१.	निर्मल कुमार घिमिरे	गोटीखेल १	चंनढुङ्गा अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	संचालक सदस्य	९७४१०००५०६
२.	भुमि नन्द घिमिरे	चन्दनपुर १	गढिमाई अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९७४१०२९००७
३.	श्याम कृष्ण सापकोटा	गोटीखेल ६	चिया उत्पादक सहकारी संघ ललितपुर	सचिव	९७५१००३९८०
४.	पिताम्वर दहाल	गोटीखेल २	चंनढुङ्गा अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	अध्यक्ष	९७४१०५७६५२
५.	नव राज दहाल	कालेश्वर ७	महा भारत अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि	अध्यक्ष	९७४१०३९४०७
६.	कुमार सापकोटा	चौघरे ४	ग्रीनगोल्ड अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	अध्यक्ष	९७४१२२१७९०
७.	राम चन्द्र दहाल	गोटीखेल २	चंनढुङ्गा अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	संचालक	९८१८१५६३२३
८.	प्रेम प्रसाद घिमिरे	कालेश्वर ७	महा भारत अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि	सचिव	९७४१०३८९५२
९.	दुर्गा प्रसाद घिमिरे	कालेश्वर ३	महा भारत अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि	सदस्य	९७४१०१५४४२
१०.	राम प्रसाद दहाल	इकुडोल ६	हिलसाइड अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	अध्यक्ष	९८५११८५८२३
११.	विनोद घिमिरे	शंखु	तिनपाते अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	अध्यक्ष	९८४१४९७६८८
१२.	जीव नाथ घिमिरे	इकुडोल ९	हिलसाइड अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९७५१०५५५५७
१३.	दिलिप घिमिरे	चन्दनपुर १	एभरेस्ट अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९७४१०२९००८
१४.	शिव प्रसाद तिमल्सिना	वुखेल ८	हाईभिजन अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९७४१०४१८३८
१५.	ऋषि राम घिमिरे	चन्दपुर १	चिया उत्पादक सहकारी संघ ललितपुर	अध्यक्ष	९८५१०६०७३०
१६.	कृष्ण प्रसाद न्यौपाने	घुसेल ४	पहिचान अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	अध्यक्ष	९८४१५७४४०२
१७.	चेतनाथ तिमल्सिना	मानिखेल ३	अपार्जन अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८०३७४३१९८
१८.	विष्णु प्रसाद वजगाई	मानिखेल ३	अपार्जन अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४७६०५६८४
१९.	चन्द्र प्रसाद बजगाई	चन्दनपुर ३	गढीमाई अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	कोषाध्यक्ष	९७४१०२८१२३
२०.	शिव राज दहाल	माल्टा १	तिनपाते अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सचिव	९८५११२५३३२
२१.	पुरूषोतम तिमल्सिना	घुसेल	पहिचान अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४१६७४४९४
२२.	प्रकाश प्रसाद पोखरेल	रिड नेपाल	सहजकर्ता		९८५२६८०४५५
२३.	रविन राई	इलाम	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपाल	महा सचिव	९८४२६६२७५९
२४.	गोविन्द प्रसाद दहाल	इलाम	केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपाल	अध्यक्ष	९८५२६८०४९२

चिया सहकारीहरूको लागि लेखा तालिम प्रदान

सहकारी लेखा तालिमको उत्घाटन सत्र

केन्द्रीय चिया सहकारी संघ लि. नेपालको आयोजना र एग्रीटेरा नेदरलेण्डको सहयोगमा नेपालका ७ जिल्लाका २३ चिया सहकारीहरूका व्यवस्थापक तथा प्रतिनिधिहरूलाई मिति २०७१ भदौ ५ वाट ९ गते सम्म इलामको सुनगाभा विकास संस्थाको हलमा ५ दिने सहकारी लेखा तालिम प्रदान गरिएको थियो । चिया सहकारीहरूको लेखा व्यवस्थालाई व्यवस्थित गर्न र सहकारीको कारोवारलाई पार्दशि गराउनमा सहयोग पुऱ्याउने उद्धेश्यले संचालन गरिएको उक्त तालिममा प्रयोगात्मक अभ्यास सहित ४ खाता समेत वितरण गरिएको थियो । उक्त तालिमको उत्घाटन संघको अध्यक्ष श्री गोविन्द प्रसाद दहालले गर्नु भएको थियो भने सहभागीहरू लाई स्वागत तथा तालिमको उद्धेश्य संघको महा सचिव रविन राईले गर्नु भएको थियो । उक्त तालिमलाई डिभिजन सहकारी कार्यलय इलामको सहकारी निरीक्षक श्री देवेन्द्र दास राई र संघको वित्त अधिकृत योगेश्वर दहालले गर्नु भएको थियो ।

तालिममा सहभागीहरूको नामावली :

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	जिल्ला	आवद्ध संस्था	पद	सम्पर्क नं.
१	गोविन्द मगर	साखेजुङ्ग ६	ईलाम	साखेजुङ्ग चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८१५०५९८४१
२	होम बहादुर ढुंगाना	ईलाम २	ईलाम	सिंहलिला चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४४६४७८२९
३	दल बहादुर पाल्पाली खड्का	डडुवा १	रामेछाप	भोटनागी चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	अध्यक्ष	९८४३५८१०५०
४	खगेन्द्र भण्डारी	मेचिनगर ८	झापा	सुरेन्द्रनगर चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	लेखा संयोजक	९८४२६५६३२४
५	सन्तोष तामाङ्ग	वाना ६	संखुवासभा	मकालु चिया उत्पादन तथा प्रशोधन सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४२५४८७६५
६	नारायण थापा	हिले १	धनकुटा	मकालु चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सल्लाहकार	९८५२०५०७१७
७	तारा कुमार राई	शान्तिँडाडा ६	ईलाम	त्रियुगा चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	व्यवस्थापक	९८४२७३५०११
८	दादिकी शेर्पा	फाकफोक ३	ईलाम	तिनचुले चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८१४००१००
९	गोपाल घिमिरे	कन्याम ५	ईलाम	हुरहुर्रे चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	व्यवस्थापक	९८४४६२९२०५
१०	टेक बहादुर मगर	तामाफोक ८	संखुवासभा	मकालु चिया तथा कफि उत्पादक सहकारी संस्था लि.	व्यवस्थापक	९८४२४५३०१६
११	देव बहादुर खत्री	मंगलबारे ४	ईलाम	हिलटप चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	व्यवस्थापक	९८१७०८७४८६
१२	अर्जुन गुरूङ्ग	च्याञथापु ८	पाँचथर	चिवा भञ्ज्याङ्ग चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४४६५३४१८
१३	बाबुराम दहाल	कालेश्वर	ललितपुर	महाभारत अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	कोषाध्यक्ष	९७४१०२९२२९
१४	जीव नाथ घिमिरे	इकुडोल	ललितपुर	चिया उत्पादक जिल्ला सहकारी संघ लि.	कोषाध्यक्ष	९७५१०५५५५७
१५	राम प्रसाद दहाल	ईकुडोल	ललितपुर	हिलसाईट अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	अध्यक्ष	९८५११८५८२३
१६	निर्मल कुमार घिमिरे	गोटिखेल	ललितपुर	चनढुंगा अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४९४९९२५२
१७	गोविन्द गौतम	घुसेल	ललितपुर	पहिचान अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	कोषाध्यक्ष	९८४९५५३४९२
१८	वेदनाथ तिमल्सिना		ललितपुर	उपार्जन अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९७४११२६२७३
१९	विनय सापकोटा	चापगाउ	ललितपुर	एभरेष्ट अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४१५६७३५९
२०	कुमार सापकोटा	भुखेल	ललितपुर	ग्रीनगोल्ड अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	अध्यक्ष	९७४१२२१७९०
२१	धनमाया आले	पन्चकन्या ८	ईलाम	हिमशिखर चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	व्यवस्थापक	९८४४६१३७३९
२२	ओमनाथ प्रसाई	हल्दिवारी ९	झापा	सानाकिसान चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सचिव	९८४२७३१९६९
२३	पवन बहादुर थापा	मोराहाङ्ग २	तेह्रथुम	सिकिदिम चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सदस्य	९८४२३१७३९३

एक दिने माईकुप सहकारी सचेतना तालिम

गोटीखेल ललितपुरमा एक दिने माई कुप सहकारी सचेतना तालिम

केन्द्रीय चिया सहकारी संघको सहयोगमा विभिन्न चिया सहकारीहरूको आयोजनामा एक दिने सहकारी माईकुप सचेतना तालिम सम्पन्न भएको छ । यस तालिममा सहकारीहरूमा सहकारी संचालनका लागि गर्नु पर्ने अवधारणाका साथै सहकारी सिद्धान्त र यसको व्यवहारिक प्रयोगको वारेमा छलफल भएको थियो । उक्त तालिमलाई जिल्लागत रूपमा सहकारी माईकुप प्रशिक्षण प्रशिक्षार्थी तालिम लिएका व्यक्तिहरूले सहजिकरण गरेका थिए ।

ललितपुरको गोटीखेलमा तालिमका सहभागीहरू

क्र.स.	आयोजक सहकारीको नाम	ठेगाना	उपस्थिति			सहजकर्ता
			म.	पु.	जम्मा	
१.	साधुवेसी चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि. इलाम	गोर्खे २ , इलाम	२	३१	३३	रविन राई/वेदनिधी पोखरेल
२	चनढुंगा अर्गानिक चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	गोटीखेल , ललितपुर	४	२५	२९	रविन राई
३	सेसेलुङ चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	याङनाम , पाँचथर	१६	२९	४५	निरन्ती तुम्वापो/याम विक्रम लावती
४	असिने चिया उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सुदाप , तेह्रथुम	५	१६	२१	शंकर खनाल